

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Govor poslanca g. Pucelja v skupščini.

OSTRA KRITIKA POLITIKE SLS IN SDS. — UGODEN VTIS GOVORA V POLITIČ-
NIH KROGih. — VESTI O FUZIJI ZEMLJORADNIŠKE STRANKE S HSS.

Beograd, 25. julija. Včeraj je imel poslanec g. Pucelj v skupščini sijajen govor, za katerega je vladalo veliko zanimanje. Klerikalci so na vse mogoče načine skušali govornika ovirati. G. Pucelj je med drugim izjavil sledeče:

»Gospodje poslanci! Govorim kot član Hrv. selj. kluba. (Centrum ploska.) V prvi vrsti pa govorim v imenu Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva (Burno odobravanje). Vlada večina vzklika: »Živijo Slovenci!«, ki je dobila pri prejšnjih volitvah 32.758 kroglic in je druga najjačja politična organizacija v Sloveniji. Vse ono, kar sem dosedaj izjavil, je v soglasju s sklepom našega letnega kongresa, ki se je vršil v mesecu marcu t. l. in kateremu je prisostvovalo 462 delegatov vseh okrajnih organizacij. To ni nikakoli skakanje, kakor hoče to prikazati g. Fanič! To je legalna legitimacija naroda! V imenu stranke, ki sem jo zelo točno označil, izjavljam, da bom glasoval za zaupnice novi vladi. (Ploskanje na desnici in centru.)

»Smodej upada: »V Ljubljani ste rekli, da ste opozicionalec iz preprave. To je kameleonsvo!« G. Pucelj: »To ni kameleonsvo! Vidite, gospodje poslanci, to je v soglasju s sklepom naše stranke in odgovarja popolnoma mojemu mišljenju in naziranju. V ponedeljek bo obklicna Kameleonsva. Dovolite, da rabim to besedo.«

Ker je že pozno, nadaljuje g. Pucelj, vas ne bom mučiti. Toda opominjam vas hočem samo na nekaj značilnih stvari, katere sem čul o priliki deklaracijske debate. Čul sem takrat ugovore, a nisem slišal, da bi kdo rekel, da je proti sporazumu. To ne more biti. Brez sporazuma ni naše države. Nihče iz te pisane družbe ni proti sporazumu. Toda oni se skrivajo za neko drugo frazo in pravijo: to ni pravi sporazum, marveč drugi sporazum bo pravi sporazum. Mene ta letma me pravim, boljšim, še boljšim in najboljšim sporazumom spominja na neko stvar, ki se je dogodila za mojih mladih let v Kolodvorski ul. Bila je tam mala kavarna »Pri starem Tišlerju«. Lastnik je to hišo prodal in kupil drugo na nasprotni strani ulice. Odprl je zopet kavarno pod isto firmo. Oni kupec, ki je kupil hišo samo radi stare firme, je tudi začel kavarno pod firmo »Pri starem Tišlerju«. Njegov sosed je tedaj spremenil firmo: »Proti staremu Tišlerju« in tako je šlo vedno dalje. Licitiralo se je s »stareim Tišlerjem« y brez končnoli.

Tudi pri nas obstojajo neke politične organizacije, ki skušajo živeti samo od letitacije sporazuma, ki stalno zahtevajo pravi, boljši in še boljši sporazum. Vidite, da ta pisana družba ni za edinstvo. (Smeh. Burno ploskanje v centru.) Odobravanje: Tako je!

Pribečević zaviši od Korošca; Korošec zopet od Pribečevića, dokazuje, da to ni pravi sporazum. (Odobravanje.)

Eto, gospoda, glavni razlog in ugovor temu sporazumu leži v tej licitaciji. Ze sedem let smo trošili vse svoje sile v državi v boju za sporazum, ki naj bi vodil državo, jo upravljal in ji dajal zakone. Naj spregovorim o tem boju, za katerega smo porabili toliko sil po nepotrebnem, z našega seljaškega stališča in programa. Po mojem mnenju je to najlažji in najugodnejši izhod. Mislim, da mora vsak Slovenc iti po tej poti. Sušnik je govoril, da ta sporazum ni dober, pravi in popolen ter da je pravi oni sporazum, ki so ga zamislili oni. Ali veseli šef te pisane družbe Davidović... (Nastane smeh, govornik mora prekiniti. Predsednik opomin govornika.) G. Pucelj: Vidite, ko pravi Sušnik, da ta sporazum ni dober, ker ni tak in tak, pravi isto, kakor Davidović (nisem ga hotel s tem žaliti, ker ga spoštujem), da zahteva, da se sporazum objavi, češ, kako se more kritizirati stvar, ki ni znana, in govoriti, da ni dobra, ako je niste čuli. Vzemimo, da sporazum v resnici ni dober. Potem se vprašajmo, ali so v stanu, ali morejo dati kaj boljšega? Mislim, da je na to lahko odgovoriti. Radi tega morajo oni, ki so želeli iskreni sporazum, ta sporazum pozdraviti in podpirati. Ako še kaj ni dobro, se mora to popraviti, da bo čim boljše.

Z druge strani ste čuli, da je sporazum slab, ker v stvari ni sporazuma, marveč pomeni prosto ponižujočo kapitulacijo St. Radića in seljaške stranke. To, gospoda, ne smatram za kapitulacijo radi tega ne, ker imam dokaze za to in vzrok, da verujem, da to ni kapitulacija, ne radi sporazuma samega, nego radi nekaterih okoliščin, ki so se zgodile. Mrive imamo samo v hudej boju, sicer mrtvih ni. Toda pri tej kapitulaciji smo doživeli, da je umrla družba Pribečevića z 22 člani. (Smeh.) Pribečević: »Vi boste jo čutili to družbo! Vilder: »Ali so umrli

oni, ki niso v vladi?« Poleg te Pribečevićeve družbe je še nekoliko drugih, o katerih menim, da so že blizu politični agoniji.

Ako je toliko žrtv, mrtvih in ranjenih, kakor ste čuli od poslanca Zaniča, potem vidite, kako velik je ta boj in kako velika in sijajna je zmaga, ki jo je izvojevala HSS. Pribečević: »Meni je drago, da se zadovoljite s tako ceneno zmago!«

Čitati je treba organ dr. Korošca in njegove stranke »Slovenec«, kateremu je šef g. Smodej. Pripomniti moram, da se je »Slovenec« takoj po govoru Pavle Radića silno navduševal za sporazum in pozdravljal vse priprave za ta sporazum. Razume se, da so takrat kar plaval v nadi, da pridejo na vlado. (Smeh.) Ali čim je postalo jasno, da se bo to izvršilo brez njih, so pričeli klevetati, da je presegalo že vse meje. Danes »Slovenec« piše proti sporazumu, medtem ko ga je še nedavno hvalil. Danes obsoja St. Radića, da je hodil iz kavarne v kavarno in da je prišel v novinarski klub tako pijan, da je zbrbljal nekoliko besed, katere ni bilo mogoče razumeti. Vidite, gospoda, taki ljudje govorijo o morali. Pavle Radić: »To je njihova katoliška moralat! Postaviti se hočejo nekoliko višje, na stopnjo sodnika, da bi sodili drugim. Oni trdijo, da je sporazum veliko izdajstvo, da so Hrvati izdali interese hrv. naroda za koristi in dobrobit Radićeve hiše. Vidite, gospoda, mene to ne boli! Jaz sem bil v tem ognju že štiri leta. To je dokaz naše lepe morale. Toda ne vpiji na vso moč, da je vera v nevarnosti, da je treba to nevarnost odstraniti in dvigniti krščansko moralo. Mislim, da to ni nobeno izdajstvo. Oni pravijo, da je vetejanstvo in nestainost. Toda ne smete pozabiti, kaj oni delajo. Vidite, oni mi predbacivajo, da sem vstopil v HSS samo radi tega, da postanem minister, drugi govorijo zopet drugače.

Gospoda! Kmetijska stranka je isto, kakor seljaška stranka. Ne smete pozabiti, da so oni do včeraj spremenili svojo formo in program. Zavrli so se, da bi s tem drugega diskreditirali prav na oni stvari, na kateri so sami grešili. Gospoda! Leta 1918., ko je g. Korošec prišel v Beograd, ni bil Slovenec. Bil je Jugosloven. Radi tega se še sedaj imenuje Jugoslovanski klub. Korošec je prvi zatajil naše lepo slovensko ime, našo zgodovino in sploh vse, kar je slovenskega! To je bil Korošec! On je zavrgel slovensko zastavo. Danes ne naziva svojega kluba več: Slovenski klub, marveč: Jugoslovanski klub. Nedavno se je dal odstraniti cirilski napis z vrat »Jugoslovanskega kluba«. Ko je šlutil, da bi mogel biti naziv »katoliške škodljiv za njega in njegovo stranko, ga je opustil. Tako imamo v Ljubljani Jugoslovansko tiskarno, ki se je prej imenovala »Katoliška« in Jugoslovansko knjigarno, ki je obstojala že 40 let pod imenom »Katoliška bukvarna«. Vse to se je zgodilo, ko je bil dr. Korošec podpredsednik prve naše vlade. Ko pa so klerikalci končno leta 1922 izgubili ono zaupanje, so se spravili nad avtonomijo. Oni niso imeli nikdar točnega programa.

Imeli smo našo slovensko avtonomijo, deželni zbor, deželne odbore, ki so vodili upravo. Vse to nam je zrušila naša prva nacionalna vlada, v kateri je bil podpredsednik dr. Anton Korošec. Vidite, g. Korošec, izdajstva pri meni ni bilo in ga tudi ne bo. Da sem sedaj prestopil iz zemljoradniškega kluba v Hrv. selj. klub, sem to storil, da ustanovim skupno selj. stranko. Sprevideli morate, da brez Hrvatov ne moremo. V agrarni državi moramo imeti močno seljaško stranko. Pa naj se imenuje ta stranka seljaška, ali kmetijska, ali zemljoradniška, to je vseeno.

Jaz nisem zatajil nobene stvari v programu, je nadaljeval g. Pucelj, hočem in pripravljen sem, da se bo ustanovila močna stranka od Triglava do Gjevgelije ali kasneje do Bospora.

Gospoda, imam še eno stvar. SLS mnogo zameri, ker Slovenci v vladi niso formalno zastopani. Mislim, da je to veliko zlo. Ali gospoda, ponoviti moram to, kar sem prošlo soboto napisal v »Narodnem Dnevniku« (št. 136: »Slovenski berači«). Stranka, ki je dobila na legalen način mandate, legalno legitimacije večine svojih mandatov in 100.000 v prvi vrsti kmetijskih glasov je radi slabe politike izključena. Dokler ji Slovenci ne bodo odvzeli legalne legitimacije, dokler ne bodo pokazali, da ne soglašajo z njeno politikom, toliko časa ne bodo mogli biti zastopani v vladi.

G. Pucelj je nato končal svoj govor z izjavo, da bo glasoval za deklaracijo vlade in da bo podpiral to našo prvo, veliko našo narodno

seljaško vlado. (Burno odobravanje. Centrum in desnica ploskajo. Čujejo se kliči: »Živio Pucelj, živijo Slovenci!«)

Sinočnje »Vreme« pozdravlja govor g. Pucelja in pravi, da pomeni prvo etapo za ujedinjenje kmetijskega ljudstva v veliki jugoslovanski seljaški stranki.

Beograd, 25. julija. Govor g. Pucelja je vzbudil občo pozornost vseh političnih krogov. Njegov vstop v Hrv. selj. klub niso simpatično sprejeli samo radičevci, marveč tudi radikalci. Vse bolj stopa v ospredje tendenca, da se bo sedanja vlada, ki je sedaj omejena samo na Srbe in Hrvate, razširila tudi na Slovence. Ta moment se označuje kot izredno značilen in pomemben za medstrankarske odnose.

Politični krogi smatrajo, da znači eventualna predstoječa fuzija SKS in HSS namero, da se prav tako likvidira klerikalni preokret v Sloveniji, katerega predstavlja SLS, kakor je bil likvidiran republikanski preokret v drugih krajih. Istočasno s tem se je pričelo v političnih krogih govoriti o fuziji saveza zemljoradnikov s HSS, da bi se na ta način ustanovila nova velika jugoslovanska seljaška stranka. Dasi so te kombinacije preuranjene, so vendar značilne za razpoloženje nekaterih političnih krogov. Situacija je po vstopu HSS v vlado karakterizirana z mnogo mirnejšim tonom v parlamentu.

Narodna skupščina.

Beograd, 25. julija. Na včerajšnji seji skupščine se je nadaljevala debata o vladni deklaraciji. Sprejeto je bilo poročilo verifikacijskega odbora, s katerim se verificirata mandata posl. HSS Marka Došena in Rude Bačinića. Prvi je govoril musliman Hadži Kadić, ki se je izjavil za revizijo ustave. Za njim je dobil besedo dr. Trumbić (Hrv. zajednica). Pobija politiko HSS, češ, da to ni narodna politika, ker je hrv. narod ni odobril. Proti dinastiji Karagiorgjevičev nima ničesar. Napada tudi radikale, češ, da bi morali oni preje konzultirati narod, predno so sklenili s HSS sporazum. Hrvatska zajednica zastopa še naprej stališče, da se mora država urediti na federativni podlagi. Govornik se je izjavil za gospodarsko in finančno samostojnost Hrvatske. Sklenjeni sporazum ni sporazum med hrvatskim in srbskim narodom, marveč zgolj strankarski sporazum. Tretji je nastopil radičevac Franjo Malčić, Radićev kum. Branil je Radićevo politiko. Zanimanje za njegova izvajanja ni bilo veliko. Za njim je govoril posl. Pucelj, katerega govor pri našemo na drugem mestu. Seja je bila nato zaključena. Prihodnja seja se vrši danes s sledečim dnevnim redom: 1. nadaljevanje debate o vladni deklaraciji in 2. volitve 4 članov in predsednika glavne kontrole.

K otvoritvi liške železnice.

Zagreb, 25. julija. O priliki otvoritve liške železnice je priredila trgovska obrtna zbornica sinoči banket v hotelu Esplanade. Banketa so se udeležili številni beograjski gostje, zastopnik kralja admiral Prica, zastopniki vlade in skupščine, angleški poslanik Cunard in drugi. Otvoritveni govor je imel g. Arko, ki je pozdravil navzoče goste, predstavnike civilnih in vojaških oblasti in gg. novinarje. V obširnem govoru je nato razložil pomen liške železnice. Dalmacija ne bo več navezana na uvoz. Domača roba bo mogla uspešno konkurirati z inozemsko. Nato se je oglasil k besedi prometni minister Ante Radojević, ki je povdarjal, da smo imeli dosedaj dva dohoda do morja, Solun in Sušak. Prvi ni svoboden, drugo pristanišče je premajhno. Skrbeli bomo, da vzpostavimo najkrajše zveze z morjem. V svojem govoru se je prometni minister dotaknil tudi politike

sporazuma, ki bo omogočil nadaljnje delo. (Frenetično odobravanje.) Govori o zvezi Hrvatske s Slovenijo in konča svoj govor z vzklikom: »Živio Zagreb, živela lepa Hrvatska!« Za njim sta govorila še dr. Krajač in Subotić. Ob 20. so se gostje odpeljali proti Ogulinu. Vlak je bil ves v zelenju. Pred kolodvorom je bil postavljen slavalok z napisom: Gračac, Knin, Split. Gostje so bili zelo dobro razpoloženi.

Politična situacija.

Beograd, 25. julija. Politična situacija ni zabeležila včeraj izven narodne skupščine nobenega važnega političnega dogodka. Pozornost vseh političnih krogov je bila obrnjena na delo skupščine, v kateri se je nadaljevala diskusija o vladni deklaraciji. Junak dneva je bil dr. Trumbić, ki se je izjavil za kralja. Obsodil je politiko HSS, češ, da to ni prava narodna politika. S tem se je definitivno razbila hrvatska fronta.

Skupščina bo delala do 1. avgusta. Dolej bodo gotove dvanajstine in tiskovni zakon. Diskusija o vladni deklaraciji bo jutri končana. Nato se bo skupščina razšla. Izven skupščine bo vlada izvršila nekaj važnejših poslov, vprašanje državnih podtajnikov in velikih županov. S tem ukazom gre težko, zlasti glede spremembe političnih uradnikov v Hrvatski.

Po vesteh iz vladnih krogov, se kralj pripravlja na potovanje po Dalmaciji. Predsednik vlade Pašić je došel v Karlove Vari. Na njegovem potovanju so ga oblegali naši in inozemski novinarji, da bi dobili od njega kak intervju. Predsednik HSS Stjepan Radić je odpotoval v Baško na kratek oddih. Pravijo, da bo potem odpotoval v Karlove Vari, kjer bo posetil Pašića. Pribečević razvija veliko akcijo in se nadeja uspehov. Ker vlada še ni rešila nobenega važnega posla, ne moremo karakterizirati odnosa v vladni večini. Celokupna situacija je motna in nedoločena.

ODNOŠAJI MED HSS IN ZAJEDNICO.

Beograd, 25. julija. Med zajedničarji in radičevci še ni prišlo do sporazuma glede delegatov v posameznih parlamentarnih odborih. Zajedničarji so si pridržali vsa važnejša mesta. Sklicujejo se na svoje pravice in zakon, zlasti pa na slučaj Nastasa Petrovića v verifikacijskem odboru prejšnje narodne skupščine. Ostali so še dalje Lorković v finančnem odboru, Zanić v imunitetnem odboru, Trumbić in Polić v verifikacijskem odboru, dr. Bazala osnovne šole, Polić in Zanić pa tiskovni zakon.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 25. julija. Na seji finančnega odbora sploh niso razpravljali o dvanajstinah. Finančni odbor je sklenil, da se povišajo dnevnice, ambulantnine poštarjem in tehničnemu osebju, ki dela na terenu. Odboren je bil kredit 4 in pol milijona dinarjev za pogozdovanje Krasa. Dalje so bili odobreni krediti za popravilo mostov in cest, krediti za podporo prebivalstvu, prizadetemu po poplavih in toči. Lorković je očital poštnemu ministru, da obstoji v Zagrebu »črni kabinet«, ki odpira in pregleduje pisma, prisluškuje telefonskim pogovorom itd. Poštni minister je obljubil, da bo uvelodel strogo preiskavo.

Širite „Nar. Dnevnik“.

Alfa:

Slovenska inteligenca po vojni.

Večkrat se je bilo v našem ovoj. listu pokrenjeno in obravnavano vprašanje, kakaj se slovenska inteligenca po vojni razmeroma tako malo udeležuje javnega življenja in kakaj postaja — ravno njen kvalitativni jačji del — od dne do dne pasivnejši in apatičnejši?

Vzroke tej indiferentnosti imamo iskati predvsem v duševnem razpoloženju slovenskega inteligenta po vojni in to nerazpoloženje skušajmo v glavnem psihološko ugotoviti. Predvsem je vplivala nanj in zapustila najjačje vtise svetovna vojna in povojni dogodki v Evropi sploh, kakor se posebej v naši domovini.

Razpoloženje Slovencev in ravno tako njihove inteligence med vojno je najkrajše in najjasneje izrazil naš Ivan Cankar v »Podobah iz sanj«. Toda mogli bi citirati tozadevno to knjigo tudi daleč nazaj, na čas pred vojno: tako daleč nazaj, kakor daleč sega naš obupen boj proti germanizaciji s severa in italijanizaciji z juga zadnjih 70 let. Podoben, živce uničujoč, trdovraten je bil ta boj — boj za vsako v slovenščini pisano prošnjo, ali sodni akt, za vsako posamezno slovensko šolo in urad. Kajti brez tega ne moremo razumeti te skrajne utrujenosti in živčne izčrpanosti slovenskega inteligenta, kakor jo riše Cankar v teh svojih podobah vojne groze. Cankar nam kaže le zadnji akt pred koncem, le zadnje obupne poskuse ne omagati pred ciljem, ne paši v zadnjem trenutku; še zadržati zadnje moči in energijo in vztrajati. Nadčloveška energija, ki jo je v tem stoletnem boju pokazal slovenski inteligent in slovenski narod sploh, je vredna, da se tu omeni. Veliko spoštovanje, ki smo ga uživali Slovenci pri Srbih v prvih povojnih letih, smo zaslužili v polni meri. Mi smo se borili skozi stoletja proti številno — in kulturno — neprimerno močnejšim nasprotnikom in se vzdržali. Ni čuda, da smo se v tem boju izčrpali do kraja. Od početka naprej je šlo za biti ali ne biti, za vprašanje: ali smo sploh narod in imamo li upravičenost živeti svoje življenje in ljubiti svoj jezik ali pa naj resigniramo in se sploh ne branimo več. Ne omenjam tega tukaj kot nekako tirado Slovencev, ampak le v razlago. Kajti taka vprašanja in odločitve izmučijo narod bolj kakor desetletni boji in ga živčno izčrpajo, ker porabijo mnogo več energije. Ako bi se moral n. pr. Razkolušnik vsakoletno nanovo odločiti, ali naj ubije človeka ali se podvrže Bogu, ako bi Ivan Karamov tudi vsakih pet let preživel duševno krizo kakor ob smrti svojega očeta, bi je niti fizično, niti psihično ne prenesel. Marsikdo izmed nas ne bi prenesel, da mu je treba trikrat v življenju izbirati si stan. Podobno je z narodom, ki se ob najhujših, ob najobupnejših bojih proti premoči mora vprašati vsak trenutek: ali si sploh upravičen se boriti, ali imaš sploh eksistenčno pravico, ali se izplača toliko neznoznega truda brez izgleda na bolje.

Pa bil je tak izgled. Ta izgled je bil — zavestno ali podzavestno — slovenski jug in posredno — slovanstvo sploh. Ta edin izgled in nada ali zavest, da bomo tedaj in tam mogli pokazati in pridobiti si mesto, ki nam po naši kvaliteti — in tu smo bili in smo vkljub obupnemu današnjemu položaju še vedno precej domišljavi — gre in s tem izvršiti svojo gospodarsko nalogo »semena iz kravelega naroda«.

To duševno razpoloženje slovenske inteligence je vojna podesetorila in nas izmučila do kraja. Ponovni val germanizacije, zapor in zatiranja svobode niso povzročila največ. To se vzdrža in končno: pritisk rodi protipritisk, čeprav seveda malenkosten. Prišlo je zopet vprašanje: ali se izplača? Kam naj se obrnemo? Kaj, ako zmaga Italija? Tako ali tako izgubimo! Nesrečni narod smo in na

nesrečnem kraju itd. To se bilo dilema, ki jemljejo moči.

Ko je nastopil Wilson, je slovenska inteligenca zakričala veselja! Zdaj smo mogli ostati Slovenci, Slovenci in vendar biti Jugoslovani. Dosedanje, četudi nezavedno neupanje je padlo. Slovenski inteligenci, zbežani, živčno utrujeni po vojni, fizično in psihično izčrpani do skrajnosti, je bila misel na novo Jugoslavijo, na narodno osvobodjenje, na združenje z brati, simbol vsega lepega in dobrega; kraj, kjer se bo mogla odpočiti od truda in neznoznega trpljenja. Ta misel edina jo je vzdržala pokoncu in zabranila, da se ni zlomila sama v sebi že naprej.

Prišla pa je realnost povojne dobe. Udarci za udarci so sledili. Trst, Gorica, Wilsonov padeč, koroški plebiscit, razočaranje z ženevskim protokolom, zamenjava 1:4, majoriziranje v parlamentu, rastoča — doslej nam, vsaj v tej meri nepoznana — korupcija in partizanstvo, vse to so bili udarci (in če še tako razumljivi in bodisi tudi opravičljivi), ki so prišli tako nanaglo in tako zaporedoma in na katere je slovenska inteligenca bila tako malo pripravljena, da jih ni mogla več vzdržati. Ivan Cankar je umrl ob pravem času.

Treba bi bilo novih bojov, novega organiziranja, in sicer zopet v manjšini, zopet brez izgledov na bližnjo zmago. To pot proti svojem; in tudi to je bil dilema. Tega slovenska inteligenca ni več zmogla. Treba nam je bilo časa za rekonvalescenso. — In je prišel nekdo in zasejal ljuliko med nas.

To je bila SDS in njeni mladinski generali. Opti na močan tisk, ki so ga s tujim denarjem in brezobzirnostjo uveljavili v javnosti, so v splošni zmedenosti in utrujenosti inteligence — pričeli učiti slovensko inteligenco — dotedaj tujega je — cinizma. Porogljiv nasmeš vsemu, kar imenuje pošten človek ideal in kar si more kot svoj boljši jaz postaviti pred se, da dela zanj in da se mu približuje. Proglasitev — in to javna proglasitev — načela jezuitov: vsako sredstvo je dobro in uporabljivo, ako služi dosegi cilja, koristolovstvo v principu, nasilje nad svobodnim izražanjem misli, neusmiljeno mučenje in sovraštvo vsemu, kar ne divja slepo po isti poti, vse to, vsa ta mentaliteta je zastarala slovenskega inteligenta.

Večina slovenske inteligence, ki je podprla g. dr. Žerjavo še zadnjič, ga bo z istim porogljivim zasmehom cinika, s katerim je k njemu pristopila, tudi zapustila. Kajti pristopila mu je tudi na podstavi take — pogodb. Boljši — predvsem tudi neodvisnejši — pa so se odstranili in s tajno jezo in mržnjo gledajo to — slovenskega inteligenta in slovenske mentalitete nevedno pošetje. Večina onih pa, ki so šli za njim, storili so to iz bojazni — ker imajo ženo in otroke.

Tako je jasno, da cela moč samostojne demokratske stranke in prav posebno ves politični ugled dr. Žerjave sloni izključno skoraj na oblasti — na vladi. Danes izgleda, da je to oporo samostojna demokratska stranka definitivno izgubila. Ako se ji ne posreči v zadnjem trenutku vendarle še doseči kake uspehe, potem je izgubila ves vpliv. Na Slovenskem se bo uradništvo globoko oddahnilo — in trumoma začelo zapuščati to stranko. Nastala bo prav komična situacija splošne panike na tej potaplajoči se ladji. Veljalo bo geslo: »reši se, kdor se more!« Ze zdaj vidimo — prve podgane.

Vprašanje je, kam se bo slovenska inteligenca od tej novi situaciji (in novi desorientaciji) obrnila. Mogoče se enotna naskloni na eno stranko, mogoče preide k demokratom, mogoče se cepi in se koristolovstvo še pomnoži. Vse to bo bližnja bodočnost pokazala. Zelim, da v dobro naroda.

Češkoslovaški parlamentarizem.

Izvršilni odbor katoliške ljudske stranke, ki je zboroval te dni podpredsedstvom ministra Šrameka, je razpravljal o položaju, ki je nastal vsled odhoda apostolskega nunciata in je soglasno odobril resolucijo, ki pravi med drugim, da sta se predsednik republike Masaryk in ministrski predsednik Švehla udeležila Husove slavnosti iz lastne iniciative in ne po sklepu vlade. Odhod papeškega nunciata ne pomenja prekinitve odnosov z Vatikanom. Nadalje pravi resolucija, da se ljudska stranka ne bo upirala pravični ureditvi vprašanj cerkvenega političnega značaja in da ne zapusti vlade. Vendar izraža stranka po svoji upanju, da bodo njena stremjenja po mirni ureditvi verskih in političnih zadev našla razumevanje tudi pri drugih strankah.

S tem je bila odpravljena velika ovira, s katero so si belili glave češkoslovaški politiki. Češkoslovaški parlamentarizem ima sploh svoje posebnosti, ki jih je deloma ustvarila geografska lega, deloma pa veličansko število pripadnikov manjšin. V zbornici, ki obstaja iz poslanske zbornice in senata, ima češka koalicijska malenkostna večina, katere učinek se izraža v parlamentarnih odborih. Iz štirih razlogov pa se mora stvoriti volja koalicijske izven ustavnega okvirja; inozemstvo bi dobilo vpogled v nagibe koalicijske politike; javna nasprotstva nazorov bi škodovala koaliciji; opozicija bi lahko izbrala odgovarjajočo taktiko in delo parlamentarnih odborov bi se lahko izjalovilo. Koalicijska disciplina zahteva torej izravnavo političnih nasprotnikov znotraj češkoslovaškega ljudstva za parlamentarnimi kulisami v koalicijskih odborih. To nalogo ima odbor petorice »Petka«, oba odbora deseterice poslanske zbornice in senata, in ako se v važnejših zadevah združita oba organa, tedaj zboruje odbor dvajsetorice. Ako je bil zakonskolenjen od konvencij, tedaj je njegova parlamentarna

na rešitev gola formalnost. Življenski tok zakonskega načrta je sledeči: Petka, resor, ministrski svet, plenum, komisija, podkomisija in tri hitra glasovanja. Pri nenadnih težkočah pride do procesualnih sines, kajti tedaj gre za to, da se prinese sveženj aktov iz nevarnega parlamentarnega odbora v koalicijski odbor.

Ta dvojni tir praškega parlamentarizma je funkcionalni dosedaj zelo točno. Ako primamo ta sistem s sovjetskimi sistemom, pridemo do presenetljivega rezultata: »Petka« odgovarja »Trojki«, deseterica predsedstvu centralnega izvršilnega odbora, ministrski svet svetlu ljudskih komisarijev, koalicijska — kot nekdanji češki narodni konvent — centralnemu izvršilnemu odboru in parlamentarnemu sovjetskemu kongresu. Mesto kabinetskih kriz zavzemajo koalicijske krize. Demisijska enega ministra, odstop ministrskega predsednika ali celokupnega kabineta so same po sebi postranskega pomena, kajti menjava se samo osebe, imena ali izvršilni organ, dočim prestane pravi regent, v »Petki« personificirana koalicijska vse krize. Spremeni se oblika, ne pa tudi vsebina. V tem obstoja gotova nevarnost. Kljub politični zrelosti Čehov in njihovi vztrajnosti, katero so si pridobili v boju za neodvisnost, obstoja tendenca, da se izpodkopa regeneracija političnega življenja in se ustvari med staro in novo generacijo neki prepad. Nevarnost je, da se izpremeni demokracija češkoslovaškega naroda v oligarhijo koalicijske. Češkoslovaški narod ima demokratsko strukturo, ker nima plemstva; narodna zavest premesti razredna nasprotstva in tudi koalicijska vlada je demokratska funkcija češkoslovaškega naroda.

Primer prakse češkoslovaške demokracije nudi parlamentarna izravnavo konflikta med Vatikanom in Prago in njegova zveza z novo k volilnemu zakonu. V konfliktu z Vatikanom se je prva posvetovala »Petka«

in navdušeni narodni socialisti, ki so hoteli izkoristiti Marmaggiro afero v propagandne svrhe za volilni boj, so zahtevali nujno interpelacijo. Dočim lahko zaspi interpelacija kakoga socialdemokrata v kakem predalu, se mora o interpelaciji koalicijske stranke razpravljati. Ker se pri tem postopa shematično, so bila na interpelaciji napisana imena vseh poslancev in Beneš je interpeliral — samega sebe. Pozneje se je napaka odkrila in popravila. Interpelacija pa se ne more v plenumu obravnavati brez predhodne razjasnitve in deseterica je morala prej studirati vreme. Barometer je kazal: »izpremenljivo«. Prišlo je do treh pred-

logov: Benešovo poročilo in spopadna debata, oboje v plenumu, na tem se vztrajali narodni socialisti. Sedel se je odbor dvajsetorice, ki je predlagal referat brez debate. To bi pa značilo strankarsko politično oškodovanje narodnih socialistov, vsled česar je stranka sklenila, da bo glasovala proti volilni reformi ter je obenem napovedala demisijsko svojih ministrov razen dr. Beneša, ki ne more odstopiti, ker je neobhodno potreben. Parlament je moral biti nujno odgođen, dokler ne pride koalicijska zopet do sapa. Kot zunanjepolitična smerica je bil izkovan znameniti aforizem, da se slihai slučajni ne smejo v bodoče več pripetiti.

Besedilo nemške note zaveznikom

Nota, ki jo je izročila nemška vlada dne 20. julija francoski vladi kot odgovor na njeno noto od 16. junija ima v glavnem sledečo vsebino:

Nemška vlada posnema iz odgovora francoske vlade na memorandum z dne 9. februarja z zadovoljstvom, da so francoska vlada in njeni zavezniški principijelno pripravljene doseči okrepitev miru skupno z nemško vlado na podlagi medsebojnega sporazuma. Zavezniške vlade žele, predno se otvorijo meritorna pogajanja, da se natančneje pojasnijo vprašanja, ki tvorijo predmet memorandumu, ter stavijo več konkretnih predlogov, glede katerih žele zvedeti stališče nemške vlade. Ti predlogi bazirajo sicer na iniciativah nemškega memorandumu, toda ti predlogi se od nemških iniciativ v bistvenih točkah razlikujejo ter vsebujejo tudi nove pogodbene določbe. Nemška vlada želi miren sporazum ter hoče v tem duhu eksplicitirati svoje mnenje glede zavezniskih predlogov. Pri tem pa se omeji na splošno izjavo glede nekaterih temeljnih vprašanj. Svoje stališče glede posameznih točk bo pojasnila ob priliki definitivnih pogajanj.

Zavezniške vlade naglašajo v noti z dne 16. junija, da ureditev vprašanja varnosti ne sme involvirati nobene izpremembe mirovnih pogodb. Nemška vlada si glede namenov, ki jih zasledujejo zavezniške vlade pri tem, ni popolnoma na jasnem. Sklenitev varnostnega pakta, kakor je skicirana v nemških iniciativah, ne pomeni nobene izpremembe obstoječih pogodb. Zato v tem pogledu ni nobenega poudarka za posebne ugotovitve. Nemška vlada smatra za samoobsebi umevno, da se ne izključi morda za vedno možnost, da se prilagode obstoječe pogodbe na podlagi političnih konvencij ob svojem času izpremenjenim razmeram.

Kar se tiče vojaške okupacije nemškega ozemlja, nemški memorandum ne stoji na stališču, da zavisi sklenitev pakta od izpremembe tozadevnih določb. Če pa hočejo zavezniške vlade, da naj veljajo te določbe za vso prihodnost, si dovoljuje nemška vlada opozarjati na to, da bi pomenila sklenitev varnostne pogodbe važno novost, ki bi ne ostala brez vpliva na razmere v zasedenem ozemlju in na vprašanje okupacije sploh.

Kar se tiče pogodb o razsodiščih, ki jih ima Nemčija skleniti z eno od sosednjih signatarnih držav versailleške pogodbe, je treba še nekaj pojasniti. Nemška vlada je intendirala pogodbe o razsodiščih, kakor jih je sklenila v zadnjih letih Nemčija in več drugih držav. Pogodbe te vrste, ki temelje na analogiji k odgovarjajočim določbam Zveze narodov, obsegajo po mnenju nemške vlade vse momentano podane možnosti poravnave velikih konfliktov potom razsodišč ter so izgledi zato, da bodo dovedle do praktičnih uspehov. Zavezniški predlogi predvidevajo, kakor se zdi, drug sistem. Predvsem naj bodo

omenjeni od zaveznikov predvideni izjemni slučajni, v katerih naj bodo dovoljene represalije med državami. Nemška vlada je mnenja, da je treba razumeti tozadevna izjavanja note od 16. junija tako, da naj bodo dovoljene represalije brez vsakega predvidenega objektivnega postopanja, bodisi, pred razsodiščem, bodisi potom kakoga drugega mednarodnega postopanja.

Če je to res, bi sledilo, da hočejo zavezniške vlade pridržati n. pr. odločbo o depustnosti represalij glede reparacijskih obveznosti njihovega lastnemu predarku. Prav tako ima nemška vlada pomisleke zoper v francoski noti predlagano konstrukcijo garancij. Garant bi imel pravico, odločati svobodno in enostransko, če so podani pogoji, da sme poseči v konflikt. Garant bi imel pravico odločiti pri eventualnem konfliktu, kdo izmed kontrahentov pogodbe v razsodišču ima veljati kot napadalec.

Jasno je, da bi se dal uporabljati tak garancijski sistem enostransko in neprilgo Nemčiji. Zato pričakuje nemška vlada, da se bo ta točka izpremenila, tembolj, ko se ne sklada s statutom Zveze narodov, po katerem se odloča o teh vprašanjih v natančno urazojnem postopanju in po katerem se represalije dovoljene samo pod pogoji, ki se imajo objektivno ugotoviti. Po mnenju nemške vlade, bi realiziranje temeljne ideje nemškega memorandumu ne zavisele od vstopa Nemčije v Zvezo narodov. Zavezniške vlade pa so mnenja, da je varnostni pakt samo mogoč, ako vstopi Nemčija v Zvezo narodov. Sprito velikega pomena, ki ga pripisuje nemška vlada varnostnemu vprašanju, se rešitvi teh dveh problemov ne bo protivilo iz principa. Naglašajo pa, da je njeno stališče glede tega vprašanja razvidno iz memorandumov, ki jih je izročila meseca septembra lanskega leta, kakor tudi iz njene note na Zvezo narodov z dne 12. decembra 1924. Nemčija more veljati šele takrat kot enakoveren član Zveze narodov, ko bo sledila njeni razorožitvi v dolečilih Zveze narodov predvidena splošna razorožitev.

Treba je torej, ako naj se omogoči Nemčiji skorajšnji vstop v Zvezo narodov, najli predhodno rešitev za čas izvedbe splošne razorožitve. Pri rešitvi je treba vpoštevati posebni vojaški, gospodarski, kakor tudi geografski položaj Nemčije.

Na te opazke k izvajanjem note od 16. junija se mora nemška vlada zaenkrat omejiti. Kljub omenjenim dvomom in pomislekom misli, da more že konstatirati neko getovo zblizanje naziranja. Udeležene vlade imajo resno voljo urediti varnostno vprašanje potom garane, pakta, za katerega je dala iniciativo Nemčija in potom nadaljnega izpopolnjenja sistema postopanja razsodišč. Dvomi in razlike v naziranjih glede posameznih točk se bodo dali premagovati, ako se bodo zavedale vlade cilja, ki ga je treba doseči. Zato upa nemška vlada, da bodo nadaljnja obravnavanja dovedla do pozitivnega rezultata.

Politične vesti.

== Nastop Stjepana Radića v Beogradu. Dočim skušajo naši ljubljanski listi nastop Stjepana Radića v Beogradu osmešiti, da bi s tem zakrili svojo nevoljo nad novo politično konstelacijo in prepričali svoje verne čitatele, da je sporazum samo politična epizoda, se vse beograjsko časopisje o Stjepanu Radiću pohvalno izraža. Tako pravi »Politika« tako-le: »G. Radić govori živahno, hitro, duhovito, odgovarja takoj brez razmišljanja na vsa stavljena vprašanja in razen o teh govori tudi o stvareh, ki bi utegnili poslušalce zanimati. Govori v slikah, preprosto in jasno. Izgleda, kakor, da ima v žepu cele knjige anekdot, ki jih pove, da bi vzbudil večje zanimanje. Veselje je poslušati ga.« Tako resen beograjski list.

== Komedija na račun ljudstva. To je naslov včerajšnjega »Slovenčevega« uvodnika, ki je res prava komedija na račun ljudstva. Dočim mladinsko glasilo še razmišlja o svoji bodoči taktiki, pravi »Slovenec«, da se lahko tudi najslabša vlada več ali manj časa drži (že ve iz lastne skušnje), če zna varovati na zunaj izvestno mero dostojnosti, takta in diskretnosti. Tega pa sedanja vlada po »Slovenčevem« mnenju ne pozna, kajti Radić je iz odtisnil na hrbet netaktnost in čevkavost. Radi tega mora sedanja vlada takoj pasti. Toda »Slovenec« sam tega ne verjame, kajti v isti sami proroško napoveduje razne škodljive ukrepe sedanje vlade, za kar bo zahtevalo slovensko ljudstvo, kakor »Slovenec« pričakuje, odgovor. Vprašanje je samo, kdo bo ta odgovor dajal. Naše mnenje je, da predvsem ljudje, ki jim je slovenski narod zaupal svojo usodo, ki pa tega zaupanja niso hoteli ali niso znali izkoristiti. Kdo je neki kriv, da smo Slovenci zaenkrat potisnjeni ob stran? Morda ljudstvo? Ne, voditelji, ki nikakor nečesto uvideti svojih napak Od teh bo zahtevalo slovensko ljudstvo odgovor, ki pa ne bo lahek.

== Inozemski tisk o novi vladi. Londonske »Times« opisujejo v uvodnem članku zgodo-

vino dogodkov, ki so dovedli do vlade RR in zaključujejo tako-le: »Inozemstvo bo smatralo dejstvo, da sta se vodja srbske in vodja hrvatske stranke po večletnem boju končno sporazumela in stvorila skupno vlado, kot znak, da prične končno jugoslovanski narod izpolnjevati najboljše nade njihovega ujedinjenja.« — Pariška »L'Information« pravi v uvodnem članku, ki ga je napisal Jean Georges, tako-le: »Srečen zaključek hrvatske krize daje povod za razmišljanje o pretiravanjih in legendah, ki tvorijo čisto podlago medsebojnemu obdolžitvam političnih strank, ki se bore v inozemstvu. Tako lahko danes do gotove meje sumimo o avtentičnosti glasovitih dogovorov, ki ga je baje sklenila HRSS z Moskvo in ki bi moral dokazati veleizdajo Stjepana Radića. Gospod Čičerin je svoje časno to demantiral. Demantiral je tudi razne druge dokumente, ki so baje potvorjeni od boljševiskih nasprotnikov na Balkanu.«

== Nemški državni zbor odobril zunanjo politiko. Četrtek je pomenil za Berlin velik političen dan. Deželni zbor je razpravljaj in sklepal o zunanjih politikah. Dnevni red v pred vladi je bil izglasovan z 235 glasovi proti 138, 13 poslancev se je glasovanja vzdržalo. Proti so glasovali socialisti in socialni demokrati. Debate se je udeležil tudi državni kancler. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da je večina zbornice odobrila nemško noto Franciji. To znači, da odobrava večina naroda politiko vlade. Namen nemškega kabineta je, ustvariti evropski mir. Poslanec Haas, demokrat, je na dolgo govoril o usodi Alzacije v Lotaringije. Kljub temu, da so demokrati v opoziciji, bodo glasovali za vlado, ker se zavedajo, da zahteva lojalnost, da jo podpirajo v zunanjepolitičnih vprašanjih.

== Pogoji Abd el Krima za mir. Pariški listi prinašajo pogoje, pod katerimi bi bil Abd el Krim pripravljen skleniti mir. Ti pogoji so sledeči: Francija in Španeka priznata državo Rifanov kot samostojno državo. Abd el Krim postane emir, sedanji maroški sultan postane verski poglavar. Španci dobe samo Melilo in Tetuan z okolico 15 km. Zveza narodov da posojilo za obnovo. Španška da državi vse ugodnosti za nadaljnji razvoj.

Radiofonija

VPLIVI LETNIH ČASOV, SOLNCA, LUNE, VREMENA ITD. — MLAD HRVATSKI STROKOVNJAK, KI IMA BODOČNOST. — RAZNO.

Na Dunaju, 20. julija 1925.

Vse imaš v najlepšem redu: izvrsten aparat, najboljši cevke, akumulator in anodna baterija prve vrste, visoko anteno po predpisih — in vendar nisi zadovoljen z uspehi, ki so muhasti in se ti tako menjajo, da že obupuješ. Potrpi, prijatelj, kajti tudi sto-tisočim tvojih tovarišev se ne godi bolje. Marsikdo računa: jutri predpoldne dobim aparat, v par urah je vse potrebno narejeno in zvečer bom že poslušal godbo iz Rima in Londona... Morda, ali pa tudi ne!

Ponoči čujemo veliko bolje in največ evropskih pošiljalcev dosežemo v nočnih urah. Ko se mračni ali dani, je slabše, čež dan bolj konstantno, toda nikdar tako dobro kakor ponoči. — Poletni meseci junij, julij, avgust so za sprejem oddaljenih postaj jako slabi. V mnogih krajih in celih deželah je v poletju vsak sprejem nemogoč. Najboljša meseca sta december in januar. Kdor torej n. pr. zdaj ne vidi Londona ali Rima, naj se ne hudeje na svoj aparat, ampak naj še počaka s svojo obsodbo.

Ob solnčnem vzhodu in zapadu sprejem pada. Da solnčni žarki ovirajo dober sprejem, so dokazale poskušnje ob — solnčnem mrku. Ob popolnem mrku so že izmerili večjo intenzivnost sprejema do 95 odstotkov.

Pa tudi vzhajanje in zahajanje lune silno vpliva na sprejem v obče in njega intenzivnost.

Megla in dež pospešujeta dober sprejem, toda nevihta škodi. Sicer pa moraš ob nevihti svojo visoko anteno itak zvezati ne posredno z zemljo, radi nevarnosti strele. Tako služi tvoja antena za strelodod. Oblačno nebo med pošiljalcem in sprejemnim aparatom intenzivnost pojačuje, enako stopajo zračni tlak in padajoča temperatura. Veler je ugoden pospešitelj dobrega sprejema.

Brezžična telegrafija (ali telefonija) in zračna elektricitet si torej »podajata roko«. Čedalje več nam prihaja na pot neresenih problemov o medsebojnih vplivih v ozračju. Ali ta naša znanost je še mlada in vsak dan nam prinaša prijetnih iznenadenj, pa tudi več jasnosti in gotovosti. Desetletje, v katerem živimo, nam prinese še čudežna rešitve, iznajdbe in dopolnitve.

Zato pa nikar obupavati, ako ti ne gre vse po želji. Potrpežljivo išči vzroke hipnega neuspeha ali tudi trajne nezmožnosti, kajti s tem pripomoreš do rešitve marsikakega problema. Svoje izkušnje poročaj v domačih listih in v glasilih internacionalnih združenj. Za Slovence je najprimernejša revija »Radio-Welt« (Wien III., Rüdengasse 11). Tu priobčena poročila o raznih tvojih izkusitvah pridejo v roke poklicnim raziskovalcem.

Danes n. pr. še ni povsem dognano, zakaj v Zagrebu ne čujemo Dunaja (ali le slabotno), dočim izborni čujejo v Opatiji. V Milanu n. čujemo Rima, ali na Dunaju tako dobro, da plešejo po rimski godbi velike družbe. Na Dunaju morem izvrstno čuti Moskvo, prav nič pa mnogo bližje pošiljalce. — Izkušnje raznih amaterjev nam prinesejo rešitev teh ugank!

V Beogradu izhaja že drugo leto mesečnik »Telegraf i telefon«, vsak zvezek, 6—7 tiskanih pol, za ceno 12 Din. — Izdaja ga načelnik v ministarstvu pošte in telegrafa Milan Z. Djordjević. — Mnogo se bavi z brezžičnim brzojavom in telefonom. V letošnjem januarjem zvezku se nahaja obširna razprava »Konstrukcija antene« s 13 slikami vseh vrst. Razpravo je napisal inž. kandidat M. Slipčević na Dunaju. — Priporočam v prvi vrsti anteno št. 1, 2, 8 (T-antena), št. 5 (L-antena) in št. 6 (V-antena, ki je pa v bistvu le L-antena z dvojnimi horizontalnim delom.)

Urednik je priobčil v februarjem zvezku na prvem mestu članek »Organizacija radio službe u Jugoslaviji«, srbski prevod svojega dopisa v »Radio Electricitét« od 25. januarja. — Iz tega članka posnemam: V drugi polovici 1. 1915 so postavili v Nišu prvo radio-telegrafsko postajo. V oktobra so bežali ž njo v Mitrovico blizu Kosova, kjer je pa bila porušena nekaj dni po dohodu tje. — L. 1919 so kupili v Franciji novo pošiljalno postajo tipa »Poulenc« na 22 kilovatov. — Nova kraljevina je sprejela od bivše monarhije štiri postaje v Sarajevu, Kotoru, Sibeniku in

Jan Greško:

Grad "Sedem duvov" poleg Mišna.

Med Draždanami in Mišnom na levem bregu Labe ležé razvaline grada »Sedem hrastov«; na tem mestu stoji sedaj majhen božji hram, imenovan »Pšosarikowa cerkva« ali Prosjakova cerkev.

Okoli leta 1000 je tam stal močan grad, v katerem je bival gospod Vratislav. Ta je bil prijatelj nemškega cesarja, ki je prišel nekod na ogled k Vratislavu. Ta je cesarju pokazal svoj grad in ga potem vedel v ogrado, kjer mu je predstavil svojih šest sinov. »Menim, da imaš sedem sinov«, je dejal cesar. — »Ne«, je rekel Vratislav: »Imam jih samo šest«. — »Ne«, je odgovoril cesar, »ako je tako, pa tu zasidam šest dobov na spomin, da sem vas posetil.« Potlej je cesar izbral šest hrastov in jih vsadil. Nato je vladar grad zapustil, Vratislav pa je s svojimi sinovi odrinil za njim na vojno proti Lužičanom. V prvi bitvi pa mu je neki črn lužički vitez ubil enega njegovih sinov. Ko pa mu je v drugi bitki padel drugi sin od roke prav istega viteza, je Vratislav izvedel, kdo je ta vitez, kateri mu sine pobija. To je bil njega stariš sin, ki ga je bil oče zatajil pred cesarjem. Tako je v vsakem boju poginil eden Vratislavov sin vse do najmlajšega, ki je bil ostal doma. Vratislav je od žalosti in nemirne vesti umrl. Tako je najmlajši sin postal knez na očetovem gradu.

Volovici; poslednja se nahaja na črnogorskem ozemlju, zgrajena 1. 1904, in je najstarejša postaja na Balkanu. — Novejša postaja je ona v Rakovici, 7 km od Beograda ob železniški progi proti Nišu. Postavljena je družba iz Pariza. Kapaciteta je velikanska — 50 kilovatov. Postavljena je na tri 150 m visoke stebre tako, da so prav za prav 3 antene z različno kapaciteto; morejo vse tri sklopiti v eno samo. — Postaja more pošiljati v daljavo do 3000 km, doseže Malo Azijo in Severno Afriko. Za Ameriko se poslužuje posredovanja francoske postaje Saint-Assise. — Tri postaje so v eni sami: prva na valno dolžino 11.150 m in klicnim znakom H. F. D.; druga na 11.050 m in klicem H. F. E.; tretja na 1650 m in klicem H. F. F. Poslednja, s pošiljalno silo 2 kw, je prvi in največji radio-telefonski pošiljalec v Jugoslaviji.

Ta brezdvomno najmerodajnejši vir potrjuje, da je ministarstvo naročilo v Nemčiji onih šest pošiljalnih postaj, o katerih sem že poročal. Radiotelefonija v Jugoslaviji se obetajo torej še lepi časi!

V februarjem zvezku je priobčil inženjer Josip Slišković na Dunaju obširno razpravo »J. S. 20 u slici i semi«. Na 20. straneh se je predstavil mladi Hrvat (nima niti še 24 let) iz Bosne jugoslovenskim amaterjem v luči izrednega talenta, ki ima pred seboj veliko bodočnost. Ta »J. S. 20« je znak njegove pošiljalne postaje. Kar tu piše in kaže v slikah, vse je njegovo delo, je vseh skrbnega opazovanja, preiskovanja, poskušanja v njegovem laboratoriju. Mladi Hrvat je danes že na odličnem mestu iznajditeljev. On je strokovni radioinženjer v družbi Telephon-und Signalgesellschaft, je tehniški referent in upravnik laboratorija internacionalnega Radiokluba, član komisije za preizkušanje amaterskih izdelkov, strokovni konzulent revije »Radio-Welt«. Mladenec ima pred seboj veliko bodočnost in le želebi bi bilo, da bi mogel služiti v prvi vrsti domovini.

V zvezku pret. novembra je priobčil razpravo o katodnih cevkah, o tistih čudovitih žarnicah, ki sem jih že često omenjal in ki so poglavitni del kakor pošiljalnega tako sprejemnega aparata.

V tovarni aparatov, kjer ima Slišković nadzorstvo, uporabljajo edino le te katodne cevke tovarne Joh. Kremenetzky (Wien XX., Dresdnergasse 55), ki sem jih že omenjal. O teh cevkah je napisal tudi malo, lično brošurico, ki nam v jasnih stavkih posveti v skrivnostno čudovito funkcijo take male lampice. Prihodnjič enkrat razložim to čudo tudi čitateljem »Narodnega Dnevnika«.

V »Radio-Welt« tega tedna je prišel Slišković razpravljati o svojih novjših izkustvih in iznajdbah. Na sliki vidimo njega samega poleg svojega »Einheitsgerät« in takoj dalje »Das J.-S.-Universalgerät«. Poleg so štirje načrti o celotni konstrukciji, po katerih more vsakdo sam sestaviti aparat. Ko bo razprava končana, se na njo še povrnem.

Marconi je napovedal sprejemni aparat, ki ni večji od dobre pesti, a bo močnejši ž njim poslušati Ameriko. — Marconi je resen mož; predno kaj izda iz laboratorija na svoji jahti, je popolnoma gotov svoje iznajdbe.

Naš Slišković je tudi sestavljal detektorski aparat v lični niklasti škatici, ki jo moreš nositi v žepu žvotnika. In s dobro anteno sprejema prav glasno in čisto. Dolej jih je že več tisoč v rabi.

Dunajski komisija za premiranje amaterskih izdelkov, katere član je tudi naš Slišković, je prisodila prvo nagrado minijatur-nemu aparatu nekega urarja; to je majhen, z urarsko preciznostjo izdelan — medaljonček, ki ga moremo nositi za privesek uri. Izdeloval ga je z mikroskopom na očesu. Lahko in neznaten je tako, da ga moreš odpihniti s mize. Ali ako nastaviš anteno in zemljo, čuješ s slušalcem — čudo! Poskusili so celo z lijakom (Lautsprecher) in čuli so ga vsi v veliki sobi. Kaj vse nas še čaka!

Iznajdba radiofilma, o kateri sem že kratko poročal, se v polni meri potrjuje. Iznajditelja sta Avstrijca dr. Moreno-Levy in Frane Loritzo. To je nekaj tako čudovitega, da je res treba obširneje poročati in čitatelje pripraviti na občudne užitke, ki jih bodo deležni v bližnji bodočnosti.

A. G.

Po nekem času je dospelo k grajskim vratom od Miška poslanstvo, ki je povedalo mnogo dobrega o Mišku in pristavilo, da ta prosi, če bi Miško mogel v grad vstopiti na nočevanje s svojo ženo in svojo dečo kakor tudi s svojimi ljudmi, pa da hoče drugo jutro naprej potovati. Mladi graščak jih je ukazal spustiti. Po pozdravu in pogostitvi ga je spremljal na vrt. Tam Miško brata vpraša, počemu je grad imenovan »šest dobov«. Mlajši brat odvrne: »Zato, ker je cesar zasidil šest hrastov, ko je oče obiskal.« Miško je rekel: »Nas je bilo sedem in jaz sem najstarejši! Kje pa je moj hrast?« — »Tebe ni bilo doma«, je del mlajši; »zastiral tega je cesar vsadil samo šest«. — Miško se razjezi ter izpulvisi hrastič ga vsadi tik drugih. Ker pa je mlajši na to nekaj hrčnil, ga Miško umori in klikne: »Poslej se bo imenoval grad sedemih hrastov, in jaz sem, gospodar v njem!«

To izvedevši je cesar prikorakal z vojsko ter oblegal grad, a čim ga je dobil, je vse spalil. Pri tem je bil tudi Miško usmrčen, ali njegova žena je s sinoma Tugomerom in Stojnevom pobegnila skozi podzemski hodnik in prišla v Lužico. Po daljšem času sta Tugomer in Stojnev prispela na razpadline očetnega gradu ter pri sedmih hrastih v ogradi na svoje bogove prisegla, da se hočeta cesarju maščevati. Zatem sta si urezala dva močna kija z Miškovega doba.

V tem času je mejni grof Geron povabil trideset srbskih gospodov iz Lužice na go-

Židje na Poljskem.

Prebivalstvo Poljske se znatno hitreje množi ko v zapadnih državah. Dočim je bilo 1. 1922 naštetih na Poljskem 27,189.000 prebivalcev, se je zvišalo to število leta 1925 že na okoli 30 milijonov. Po narodnosti se je delilo 1. 1921 prebivalstvo glasom uradne statistike sledeče:

Poljakov	18,800.000	(69.1%)
Ukrajincev	8,860.000	(14.2%)
Zidov	2,070.000	(7.7%)
Nemcev	1,150.000	(4.1%)
Belorusov	1,050.000	(3.9%)
Litvinov	73.000	(0.3%)
drugih	186.000	(0.7%)

Ta uradna statistika pa ne bo čisto točna, kar je razvidno iz statistike prebivalstva po verah. Rimskih katolikov je bilo 17 in pol milijona (64.3%), pravoslavni 2.8 milijonov, grško-katoliški 3 milijone, mozaične veroizpovedi 2,800.000 ali 10%. Ker je izključeno, da bi bili Mojsesove vere tudi nežidje, je jasno, da je 780.000 židov navedenih pod drugimi narodnostmi. Največ seveda pod vladajočo poljsko narodnostjo. Od židov, ki se priznavajo k drugim narodnostim, je zelo mnogo socialistov in v parlamentu je več takih socialističnih poslancev.

Druga stvar pa je s tema 2 milijonoma samostojne židovske narodnosti. Imajo svoj klub, kateremu pripada 80 poslancev. Ta klub je bil jedro opozicijskega bloka narodnih manjšin v prvi vrsti vlad dominantne pozicije Zidov v gospodarskem življenju Poljske. Industrija, trgovina in obrt so skoraj čisto v židovskih rokah. V mnogih mestih imajo Zidje večino in v Varšavi je Zidov pol milijona ali skoraj polovica vsega prebivalstva, dočim so Poljaki številčno slabjši od njih.

Kolo židovskih poslancev je nastopalo v sejmju zato zelo samozvestno in je bilo najnevarnejši nasprotnik vlade. V zadnjem času pa se je Grabskemu posrečilo, da je sklenil z Zidi sporazum in so oni izjavili, da bodo lojalni do države, za kar so dobili posebne pravice na šolskem polju. Pripomniti treba, da je bil ta kompromis sklenjen v dogovoru z vsemi vodilnimi židovskimi organizacijami izven Poljske ter je tako postal merodajen za židovske manjšine v vseh drugih državah.

Sporazum, ki je bil sklenjen med ministrskim predsednikom Grabskim ter zunanjim ministrom Skrzynskim na eni in poslanskim židovskim klubom na drugi strani, obsega 12 točk.

Prve tri točke se nanašajo na uredbo židovskih verskih občin in se dovoljujejo židovskim verskim občinam na vzhodnem Poljskem iste pravice, kakor so v veljavi v kongresni Poljski. Židovske verske občine v Galiciji bodo demokratizirane v smislu židovskih zahtev. V 4. točki se pozivlja ministri za vero, da izdela zakonski načrt o dovoljenju rabi hebrejščine in židovskega žargona v židovskih verskih občinah. Obenem se dovoljuje raba hebrejščine in židovskega žargona tudi v javnih zborovanjih. Naslednje točke govore o židovskem šolstvu. Kjer žive Zidje v večjem številu, se bodo ustanovile židovske šole. Dovoljuje se dalje tudi nekatere druge olajšave. Končno se poljska vlada zavezuje, da bo izdal vojni minister naredbo, da se bo oziral na posebne predpise židovske vere glede hrane.

Proti temu sporazumu pa se pojavlja v zadnjem času med Poljaki velik odpor, ker da je ž njim kršena poljska suvereniteta. Ostro se je izjavil proti temu sporazumu tudi nar. dem. poslanec Glombinski. Dejal je, da so Zidje itak po zakonu dolžni, da so lojalni in da jim vlad tega ni bilo priznati za izjavo lojalnosti prav nobenih koncesij.

Kakor je razumljiv odpor poljske javnosti proti kompromisu z Zidi, ki so prizadejali poljskemu narodu toliko škode, tako pa je jasno, da je Poljska s sporazumom z Zidi samo pridobila. Podpora židovskega gospodarskega sveta bo Poljski silno mnogo pomagala in enako bo samo koristno za Poljsko, če bodo židovski tisk ne bo imel več vzroka napadati Poljsko.

Zato mislimo, da je sporazum s Zidi Poljski v korist, zlasti še, če bo omogočil likvidacijo židovskega vprašanja. Trezna državniška politika pač ne sme biti sentimentalna vsled historičnih tradicij.

Ljubljansko mestno tržno nadzorstvo

nam je poslalo cenik, s katerim so določene maksimalne cene po gostilnah. Mi tega cenika ne bomo priobčili, ker se bojimo, da bi se nas preganjalo po zakonu o pobijanju draginje. Maksimalne cene mestnega tržnega nadzorstva imajo namreč to posebnost, da so mestoma višje, kakor pa so bile v mnogih gostilnah v veljavi, predno se je pričelo ljubljansko tržno nadzorstvo boriti z draginjo. Zato bi z objavo maksimalnih cen samo opozorili nekatere gostilničarje, za koliko smejo ceno v svojih obratih zvišati.

Način, kakor mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani pobija draginjo, je torej v resnici klasičen. Klasično pa je tudi poročilo, ki ga je mestno tržno nadzorstvo priložilo svojemu ceniku maksimalnih cen.

Mestno tržno nadzorstvo pravi namreč, da so vse gostilne razdeljene v tri kategorije in tudi našteje, katere se nahajajo v prvi kategoriji. Potem pa pravi lakonično. Vse druge boljše gostilne pa se je uvrstilo v II. kategorijo, o stala pa v tretjo. Z drugimi besedami se pravi to: gostje in gostilničarji, opravite lepo med seboj, če je vaša gostilna v drugi ali tretji kategoriji. Zakaj pa se je mestno tržno nadzorstvo sploh lotilo delitve gostiln v kategorije, če pa morajo gostje in gostilničarji odločevati sami. In ponižno vprašanje: »Slone«, »Union« in slični lokali spadajo v I. kategorijo. Kam pa spada točilnica pri Slonu?

Dobra je tudi ta, da mestno tržno nadzorstvo milostno dovoljuje, da smejo gostilničarji zaračunavati hrano ali ceneje. Uboga Ljubljana, če bi gostilničarji čakali na dovoljenje mestnega tržnega nadzorstva in če ne bi že sami pred tem znižali cen!

Nikakor ne pričakujemo od ljubljanskega mestnega tržnega nadzorstva nemogočih reči. Toda, če se še loti kakšne stvari, potem se je naj loti dobro. Nikakor pa ne moremo razumeti, zakaj da bi moral biti n. pr. v Ljubljani kruh za en dinar dražji ko v Zagrebu in zakaj bi po maksimiranju morali dobiti višje cene po gostilnah, kakor so bile preje.

To uganko naj blagovoli pojasniti mestno tržno nadzorstvo, toda brez pretenzij na klasične izreke.

Dopisi.

Iz Rogaske Slatine nam piše ljubljanski gost, naš naročnik: V soboto nas je razveselil »Ljubljanski Zvon« in Ljubljane s krasnim koncertom, ki bi bil izmed vseh letošnjih dosedanjih prireditev najbolj zaslužil nabito polno dvorano. Res je prišlo mnogo ljudi in od Madžarov ne moremo zahtevati, da pridejo na vsako prireditev, vendar mialimo, da je bilo v zadnjem tednu preveč prireditev na kupu in zato koncert »Lj. Zvona« ni bil razprodan. Prejšnjo nedeljo je koncertni izbor slovenski kvartet, dvakrat v tednu je igral Kino, dve predstavi tik pred prihodom »Lj. Zvona« je dala ljubljanska drama, to nedeljo je bil cvetlični dan, zvečer se je vrnil zopet koncert: Vsega preveč. Od gostov, ki si žele miru in oddiha ni moglo zahtevati, da posetijo prav vsako prireditev, zato nujno svetujemo zdraviliški upravi, da naj se vrši vsaki teden le en koncert, dvakrat kino itd. Na ta način bodo zadovoljni gostje in prireditelji.

Zagorje ob Savi. »Jutro« št. 186 se pritožuje, da hoče g. Cobal, to je filijala SDS v Zagorju, nastaviti svoje bogate konzumarje v dragih občinskih hišah, katere stanejo zagorske davkoplačevalce dva milijona. Uljudno povemo SDS in njeni filijalki g. Cobalu, da se ne bo prvi, ne drugi dolgo veselil te stvari, kajti davkoplačevalci bodo pri prihodnjih občinskih volitvah dobro premislili, komu bodo s svojimi krogičkami zaupali občinsko gospodarstvo ter poskrbeli, da ne bo izročeno gospodom, ki so z občinskimi denarjem razmetavali pač v namezu, da nastanijo svoje pristabe in sorodnike v lepih občinskih hišah. Da bo stanovanje bolj udobno, se je moral proračun prekoračiti za 100%. Takih udobnosti seveda bi po mnenju g. Cobala bila vredna le domača hčerka, kajne, pa ne bo šlo, g. Cobal, to si zapomni, ker Vasega paševanja bo dne 6. septembra konec. Tega Vas pač ne bo mogla rešiti niti Vaša visoka pokroviteljica SDS, kajti tudi tej je g. Radić pomagal na mesto, ki tudi Vam pristaja.

odloga! V drugem letu je tamkaj stala nova cerkev, a kdo je bil tisti, ki je dal novce? Bil je to Tugomerov sin, ki je bil že kristjan, peneza je bil v bogajme naprosil po tujem kraju tja do Laškega; beračil je pa mnogo let, preden je toliko nabral, da je mogel zgraditi to cerkev, ki še danes ondi stoji.

(Opomba. Pričužne dogodke in osebe najdeš v Jurčičevi drami »Tugomer«.)

Iz dolnje lužičine poslovenil A. D.

POVODNI MOŽ IN MEDVED.

V starih časih je prišel nekoč medvedar z medvedom na večer v Kozlikov mlin in ostal tam čez noč, ker je bil mlinar njegov stari znanec. Zver je bila zaprt v drvarnico. Proti jutru je prilezel vodni mož v drvarnico in ukresal ogenj, da bi si skuhal zajutrak; zato si je bil prinesel bradatega krapa in nekoliko škuk. Medveda je zbudila svetloba. Poslušal je in gledal, kaj bi to bilo. Spočetka se ni upal, a pozneje je prišla k ognju, kjer je povodnjak v kotlu z jelovo kuhališčo mešal ter obračal svoje kosilo. Ko je bilo dosti zvarjeno, je orkljil (povodnik) izvelkel krapa in ga začel kosati. To videnje je tudi medved iztegnil svoje kremplje v kotel in si privlekel škuko. Tedaj pa ga je vprašal povodni mož in vzdignil mešanik, rekoč: »Kae, abo si dam plač? (Mir, če ne bo dir!). To pa ga ni uplašilo; segel je še enkrat po ribo. Zopet mu je vodni mož prav tako za-

Dnevne vesti.

BOJ PROTI DRAGINJI.

Jasno je, da more biti uspešen boj proti draginji le tedaj, če se ga prične pri velikih. Kdor kramarja preganja, pusti pa veleindustriale, ki faktično določa cene, pri miru, ta ne bo nikdar odpravil draginje, ta je podoban španskemu junaku, ki se je boril proti mlinom na veter.

Največje podjetje v Sloveniji, ki pride za boj proti draginji v prav odlični meri v posev, je — Trboveljska premogokopna družba. Cene premoga so merodajne za cene industrijskih izdelkov in naše železnice bi mogle znatno znižati prevoznino živilom, če bi cene premoga padle. Pa tudi vsi revni sloji bi z mnogo manj skrbjo pričakovali zime, če bi bile cene premoga kršćanske.

Ker Trboveljska premogokopna družba sama nikakor ne znižati ceno svojega premoga, je pač dolžna država, da poseže vmes in da obvaruje sebe in državljane pred pretiranimi cenami premoga. Mnenja smo, da je vlada absolutno v stanju natančno dognati, kake bi smele biti cene premoga, če ne bi Trboveljska premogokopna družba plačevala s čistim dobičkom čisto nove investicije in če bi se njeni delničarji zadovoljili mesto s 60% samo s 30% dividendo. Treba povprašati samo pri rudarjih, pa bodo resnični produkcijski stroški takoj znani.

Prejšnja vlada se za postopanje Trboveljske premogokopne družbe ni niti najmanj zmenila. Zakaj? To vemo vsi, vsaj je mladinski tisk le predobro pokazal svojo odvisnost od Trboveljske premogokopne družbe.

Neodpušljivo obzirnost prejšnje vlade do Trboveljske premogokopne družbe mora sedanja vlada odpraviti ter upoštevati edino interese ljudstva in države. Bolj ko vse lepe besede bo energičen nastop vlade za znižanje cen premoga — toda brez znižanja plač rudarjev — pridobil novi vladi simpatije ljudstva. Ker s tem bo nova vlada res dokazala, da čuti z ljudstvom.

Samo po dejanjih sodi ljudstvo vlado in zato pričakujemo za znižanje cen premoga — odresilnega dejanja nove vlade!

— **Otvoritev proge Ogulin - Gračac - Knin - Split (Sibenik).** V noči od 25. na 26. julija se preda proga Ogulin - Gračac - Knin - Split oziroma Sibenik javnemu prometu ter se od tega dne dalje vrši reden potniški in tovorni promet. Od 25. julija dalje vozijo med Ljubljano in Splitom direktni vozovi z vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.20 in prihaja v Split ob 8.45 (od Karlovca do Splita brzi); zveza proti Sibeniku, prihod 7.53. V nasprotni smeri odhaja vlak iz Splita ob 19.30 (iz Sibenika 20.02), prihod v Ljubljano 14.40 (od Splita do Karlovca brzi vlak). Poleg omenjenih zvez obstoja tudi zveza s potniškimi vlaki. Odhod iz Ljubljane ob 18.50, prihod v Split ob 16.26 (v Sibenik 15.22). Odhod iz Splita 11.38 (iz Sibenika 12.41), prihod v Ljubljano ob 10.28.

— **Odlikovanje.** Inspektor ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani dr. Vladimir Katičič je bil odlikovan v priznanje njegovega delovanja na zdravstvenem polju z redom sv. Save.

— **Otvoritev Krekove koče na Ratitoven,** združena z veliko planinsko veselico, se vrši v nedeljo, dne 9. avgusta ob 12. uri, tako da pridejo turisti, ki odhajajo s turističkim vlakom, ravno prav k otvoritvi. Iz postaje Skofja Loka bo ta dan od turističnega vlaka vozil avtobus (za 25 oseb), ki pripelje izletnike v dobri uri do dolinskega izhodišča Čenčnice; odtod je na vrh še 3 in pol ure.

— **Razglas.** Po naredbi ministrstva vojne in mornarice se sprejme meseca oktobra t. l. 100 gojencev in inženjsko podoficirsko šolo v Mariboru. Pogoji so: 1. Naše državljanstvo (domovnica); 2. starost 17—21 let (rojstni list); 3. pismenost (šolsko spričevalo); 4. Neomadeževano vedenje (naravnostno spričevalo); 5. dovolitev starišev; 6. samski stan (potrditev župnika). Lastnorodno pisane prošnje je do 15. septembra 1925 predložiti komandantu inženjske podoficirske šole v Mariboru. Prošnja in priloge morajo biti kolkovane po predpisih. — Mestni magistrat Ljubljanski.

— **Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«.** Od slej vsak ponedeljek in vsako sredo ženski zbor, vsaki torek in četrtek moški zbor. Točno!

preti, ali zama; kajti jedva je bil medved škuko požrl, je že spet iztegnil šapo. Ali sedaj ga je povodnjak z lopatko kruto pretepel. Ali glej! Toliko, da ga je zmikastil, ga razgnevala zverina tako močno objame, da je od bolečine kričnil in tako dolgo klical, dokler nista začula mlinar in njegov gost in medveda odgnala. Vodni mož pa je je naglo pobral v vodo.

Mlinar je bil že davno na vse to pozabil, kar prihodnje leto na Marijin praznik nena doma začuje klicanje: »Ljubi mlinar, ali jo še imaš tisto grozno mačko?« — »To se ve, odgovori mlinar, a od nje imam še štiri mlade, ki so devetkrat gorši nego li starka.« — »Potem pa zbogom!« je dejal povodnjak in nikoli več ga niso videli v mlinu.

Dolnolužiska »Cytanka za serbske žiške, poslovenil A. D.

(Glej članek o lužiskih Srbih »Narodni Dnevnik« 22. maja 1925.)

J. E. Smoler:

ISKRENI PEVCI.

Zgodilo se je, da sta Gospod in sv. Peter po svetu hodila. Dospela sta v vas, kjer so v neki hiši jako lepo prepevali. In Gospod je obstal, da bi poslušal. Sv. Peter pa je šel naprej. In ko pride nekoliko dalje, se oglada; Kristus pa je še tam stal. Sv. Peter pa je vendar šel naprej. Čez nekaj časa se zopet obrne, in Kristus je še zmerom ondi stal. Sv. Peter pa je navlahe temu odrinil naprej.

— **Mestni odbor NRS v Ljubljani, Narodni dom,** pozivlja vse osebe, ki so v času terorizma in persekucij bile deležne kakšne jim storjene krivice, da se nemudoma usno ali pisмено zglašijo v tajništvo, ki posluje za stranke vsak delavnik od 10.—12. ure. Mestni odbor bo skušal po možnosti vse take krivice popraviti, zato naj ta poziv resno upoštevajo zlasti oni, ki sedaj po nedolžnem trpijo krivico.

— **Obrestno mero** za vloge je znižala tudi Ljubljanska posojilnica v Ljubljani, Mestni trg šte. 6.

— **Velika avtomobilska nesreča v Skofji Loki.** Predvčerajšnjim zvečer se je pripetila na cesti med Kranjem in Skofjo Loko velika avtomobilska nesreča. Ker je počila pnevmatika na dveh kolesih, je vrglo avtomobil s tako silo v zrak, da se je preobrnil in padel nato na tla. Vseh šest oseb, ki so se vozile v avtomobilu, je bilo ranjenih, in sicer: Rudolf Siherl, trgovec iz Skofje Loke, smrtno nevarno in Rafael Thaler, trgovec iz Skofje Loke, Rudolf Siherl mlajši, Oton Burdych, lekarnar iz Skofje Loke in šofer Alojzij Dornik, težko, lahko pa gđ. Thalerjeva. Gospod Siherl je večeraj popoldne v ljubljanskem Leonišču umrl.

— **Pri mestnem stavbenem uradu v Mariboru** so razpisana sledeča službena mesta: 1. mesto inženjerja-arhitekta, 2. mesto geometra in 3. mesto stavbenega risarja. Poleg običajnih pogojev so postavljeni še sledeči: ad 1. najmanj dveletna zasebna praksa, ad 2. najmanj šestletna zasebna praksa in ad 3. najmanj triletna zasebna praksa po končani srednji tehnični šoli. Prošnje je vpsolati mestnemu magistratu v Maribor najkasneje do 15. avgusta.

— **Poprava ceste.** Odobren je kredit 4 milijone 387.530 Din za popravo ceste Beograd-Smederevo. Licitacija je že razpisana, dela se prične v kratkem.

— **Pridelovanje tobaka.** V zadnjem času se dogajajo slučaj, da razne osebe sade neupravičeno tobak za lastno potrebo kljub strogim odredbam uprave državnih monopolov o tajnem pridelovanju tobaka. Vse prizadete se opozarja, da najkasneje do 20. julija 1925 izvrše uničenje tobaknih sadik; ker bi se sicer to storilo na njihove stroške in bi se poleg tega proti njim kazensko postopalo v zmislu zakona o tobačnem monopolu člen 157, točka 1. Tozadevna objava glede kaznovanja za nedopustno proizvajanje tobaka je nabita na magistratni razglasni deski.

— **Ruska naročila na Angleškem.** Ruska naročila na Angleškem, o katerih smo pred kratkim poročali, se efektuirajo, kakor se poroča, samo pod tem pogojem, če se da Rusiji kredit od 6 do 18 mesecev.

— **Najdena očala.** Na poti iz Kredarice do Aljaževca doma so se našla očala; lastnik jih dobi nazaj v pisarni Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Selenburgova ulica 7. II. med uradnimi urami od 8. do 11. in od 15. do 18.

— **Avtomobil povozil 4 otroke.** Te dni je povzročil šofer Wilhenfaben na Dunaju veliko avtomobilsko nesrečo. Ker je prehitro vozil, je izgubil oblast nad avtomobilom in zavozil na trotoar, ki je bil poln ljudi. Nastala je strašna panika. Prestrašeni so se razpršili ljudje. V istem trenutku pa so se čuli že kriki poškodovanih. Avtomobil je povozil 5 oseb, med njimi 4 otroke, ki so vsi več ali manj poškodovani.

— **Zagonetna izsiljevalna afeta.** Iz New Yorka poročajo: Zadeva izsiljevalnega poskusa, ki ga je podvel napram tujakšnjemu milijonarju Browningu stavec lista »Times«, postaja interesantna. Siegel je podpisal izsiljevalno pismo v imenu tolpe, broječe 50 mož. Policija domneva, da je postal Siegel, ki je bil doslej neoporečen človek, žrtev večje družbe zločincev, ki so inscenirali poskušeno izsiljevanje. Mister Browning je izjavil, da so »zapleteni v stvar ugledni ljudje.« Edward Browning, ki je, kakor znano, insiniral oglaš, da išče družabnico za svojo mlado hčerko, je dobil razen izsiljevalnega pisma stavca Siegela 1200 ponudb od starišev, ki so se izjavili pripravljenim, da prepušče svojega otroka milijonarju, ako ga hoče adoptirati. Browning živi že nad leto dni od svoje soproge ločen.

— **Pes umoril otroka.** V Berlinu se je pripetila te dni nenavadna tragična nesreča. Neke gospe Soldt je prevzela pred par dnevi 5 tednov starega otroka v oskrbo. Te dni je šla gospa od doma ter pustila otroka v

sobi v postelji. V kuhinji je ležal štirileten ovčarski pes, ki je bil v hiši že dve leti. Žival doslej ni bila hudobna, pač pa vedno krotka in ubogljiva. Ko se je gospa kmalu nato vrnila, se ji je nudil strašen prizor. V sobi je ležalo dete z ranami na glavi in hrbtu mrtvo. Ovčarski pes je odprl vrata iz kuhinje v sobo sam. Najbrže je otrok jokal ter s tem opozoril psa na svojo navzočnost. Psa so dali preiskati po živinozdravniku, ker so domnevali, da je stekel. Toda živinozdravniki so ugotovili, da je bil pes popolnoma zdrav. Domneva se, da je bil pes, kakor so se take stvari že večkrat ugotovile, ljubosumen. Kajti gospa Soldt, ki je imela, kakor omenjeno, otroka šele nekaj dni pri sebi, je bila z njim zelo ljubezna. Pes je bil očitno radi tega razžaljen ter je otroka v neopaznem trenutku napadel in umoril.

— **Grof Karolyi okraden.** Grof Karolyi, bivši ogrski minister, se je mudil te dni s svojo soprogo v Parizu. Nastanil se je v elegantnem hotelu. Par dni pozneje je odpohtoval s svojo soprogo v Deauville. Pred svojim odhodom je izročil svoj kovček portirju v varstvo. Ko se je grofovskaj dvojica vrnila, portir kovčka ni mogel nikjer najti. Izjavil je, da mu je bil na zagoneten način ukraden. Policijska poizvedovanja so ostala brezuspešna. Grof Karolyi ceni dragocenosti in druge predmete, ki so se nahajali v kovčku, na 50.000 frankov.

— **Milostna prošnja grofice Esterhazy.** Kakor poročajo iz Prage, je vložila grofica Esterhazy milostno prošnjo. Luisa Esterhazy, mlada in lepa dama, ki ima v bližini Bratislave velika posestva, je bila, kakor znano, obsojena radi špijonaže na večletno ječo.

— **Proces s 25.000 obtoženci.** Kakor poročajo iz New Yorka, so razkrili tamkajšnji finančni kontrolni organi centralno razpečevalnico za utihotapljene spirituozne, katere delokrog je obsegal vso Ameriko. Razkritje vzbujalo veliko senzacijo, kakaj policija je zaplenila listo odjemalcev, ki šteje nad 25.000 oseb, med katerimi se nahajajo veleugledni ljudje. Družba je operirala z mogočnimi propagandnimi sredstvi ter oferirala po vsej Ameriki šampanjec, vino, pivo, whisky in najfinije žganje v zabojih proti kreditu ali pa takojšnjemu plačilu. Dobavljalo se je blago navadno v velelegantnih potnih kovčkih, ki jih je pošiljala družba v od gostov označene hoteline in ki so vsebovali mesto običajne prtljage spirituozne. Ključ je pošiljala družba interesotom po pošti v pisnih, tako, da se je bilo treba peljati kupcem samo v hotel po kovčke. Kakor poročajo listi, je napravila družba tekom enega leta naravnost fantastične dobičke. Pričakuje se monstre-proces, ker boče državno pravdnstvo obtožiti 25.000 oseb, katerih imena so bila najdena v knjigah družbe, radi prestopka protialkoholnega zakona.

— **Tragična usoda baronice Salis.** Nedavno je ponesrečila v Scheldi na Holandskem služkinja, o kateri se je domnevalo, da je Holandkinja. Ob priliki telesne preiskave v svrhu ugotovitve identitete je našla policija dragulje velike vrednosti. Policija je mislila, da je prišla na sied veliki tatvini. Iz dokumentov pa je bilo razvidno, da je dozdevna kmetska deklica identična z baronico Salis, ki pripada avstrijskemu visokemu plemstvu, in ki je izgubila za časa inflacije vse svoje premoženje. Nakit, ki ga je imela pri sebi, bi bil pač zadostoval, da ji zasigura brezdelno življenje do smrti.

— **Maskevanje zaljubljenega očima.** Iz Hociella ob Seini poročajo: Šofer Perrena se je poročil pred dvema leti z vdovo, ki je imela dve dorasli hčeri. Prvo leto zakonskega življenja je poteklo mirno, v drugem pa se je zaljubljen Perrena v starejšo hčer svoje žene. Hči ga ni hotela uslišati ter se je poročila z nekim bančnim uslužbencem. Te dni je prišla v Hociella na počitnice. Perrena je silil v njo z vsem ognjem njegove starišave duše, toda tudi sedaj zaman. Ljubosumnost in jeza sta mu zmešali končno možgane in jeza je popadel revolver ter oddal na svojo pastorko štiri strele. Nato je polil stanovanje z bencinom ter zažgal hišo. Tako je zgorel on in njegova pastorka, ki za njegovo ljubezen ni imela smisla.

— **Zrtev vojne gosposojila — požigalec.** V torek ob 19. uri je izbruhnil v Rifengozdu velik požar, ki je vpepel dvema gosposojila, jema šest poslopij z gosposojarskim orodjem in letošnjim senom vred. Skodo cenijo na približno pol milijona Din, ki kakor je na deželi običajno, z zavarovalnico niti daleč ni krita. Ogenj je podtaknil Miha Zorko, brezposelni rudar, ki je po izvršenem dejanju pobegnil v trideset ure oddaljeno vas Tolsto, ter tudi tam zažgal hišo svojega svaka. Tudi tu se je požar hitro razširil, ter vpepel 8 gosposojarska poslopja. Naslednji dan se je javil požigalec sam orožnikom v Laškem, ki so ga gnali vplenjenega v zaporo celjskega okrožnega sodišča. Miha Zorko je žrtev vojne gosposojila. Med vojno sta mu umrli oče in mati. Vnučki so investirali njegovo doto v vojnem posojilu in tako se je zgodilo, da je postal Miha Zorko po končani vojni be-rac. Zato je šel na delo v rudnik. Pred par meseci so ga radi rudarske krize odslovili. Iz jeze in obupa radi svoje žalostne usode je postal požigalec.

— **Pretep dveh prostitutk.** V sredo se je odigral pred neko javno hišo v Trstu neokusen prizor. Lastnica hiše Marija Novelli in prostitutka Karla Mose sta se tepli, lasali, brcali in grizli. Končno sta prišla mimo dva mehanika, ki sta pobesneli ženski ločila. Toda bilo je že nekoliko pozno, kajti Novellijeva je odgriznila med tem časom Mosejevi kos ušesa. Pretep je nastal zato, ker je odšla Mosejeva pred par dnevi iz Novellijine hiše, ne da bi bila lastnica preje o tem obvestila. Ko sta se ženski nato v sredo srečali, je zgrabila Novellijeva Mosejevo za laso in jo hotela vleči nazaj v hišo. Par sto metrov daleč jo je res privlekla, ko pa sta prišli pred hišo, se je postavila Mosejeva energično v bran in tako je prišla ob polovico ušesa. Sedaj je ena od prostitutk v bolnici, druga pa v zaporu.

— **Zvaničnik s samokresom.** Ko je pripeljal te dni na beograjskem kolodvoru poštni sluga Ilija Popović, kakor navadno, voz paketov pred vlak, ga je ustavil službujoči poštni pripravnik Milorad Maksimović, rekoč: »Tu manjka en zavoj.« Ilija Popović je odvrnil, da naj Maksimović zavoj prešte, češ, da se bo potem prepričal, da ne manjka ničesar. Tega pa Maksimović ni hotel storiti, temveč hotel je odpoditi Popovića od vagona. Ker se je Popović zoperstavil, je potegnil Maksimović samokres, ter ga nastalil Popovića na čelo, rekoč da mu požene v glavo vseh šest krogel, ako se še enkrat zga-ne. Popović je začel klicati na pomoč, prihiteli so orožniki, ter odvedli oba poštna uslužbenca na policijo. Tam sta pričela drug drugemu očitati tatvino poslatih paketov, vsled česar je uvedena preiskava.

— **Krvava tragedija v Isoli.** V prijaznem istrskem mestecu Isola se je odigrala te dni krvava tragedija. Posestnik Alojzij Drlioli je umoril v hipni blaznosti svojo ženo ter nato ustrelil še sebe. Drlioli je bil pred vojno trezen mož, ki je živel s svojo ženo v precejšnji slogi. Vojne grozote so mu razkrojile živce. Domov se je vrnil razdražljiv in čmeren. Končno je pričel iskati miru in tolažbe v vinu. V zadnjem času so opazili na njem od časa do časa znake duševne abnormalnosti. V takem duševnem stanju je pograbil te dni ponoči lovsko puško ter ustrelil svojo ženo, nakar je sedel na posteljo, postavil puško na tla, jo naravnal pod brado, ter s palcem desne noge sprožil. Ko so prišli orožniki, sta bila oba zakonca mrtva.

— **Skupuh ogoljutan za dva milijona.** Iz Londona poročajo: Bogat Egiptčan, Charles Chanour po imenu, je prišel v London, da si kupi jahto. Bil je izredno skop ter živel v neprestanem strahu, da ga v velenem okrajevo. Stanovat je v enem prvih hotelov ter plačeval samo potom banke. Iz strahu, da ga okrajevo se je izogibal družbe ter odklonil celo povabilo, da vstopi v distingviran klub. Ko je moral nedavno potovati na Skotsko, se je pridružil družbi izletnikov, samo, da si pritrani nekaj potnih stroškov. Te dni pa je prišel skupuh na policijo ter prijavil, da ga je ogoljutan neki zivinski trgovec, ki je prišel iz Egipta na Angleško, za 7500 funtov sterlingov (dva milijona dinarjev). Zivinski trgovec mu je izvalil denar pod pre-tvezo jako plodonosne kupčije, nakar je izginil brez sledu.

— **VSI SLOJI** segajo pridno po »Pekaketah« iz nove tovarne v Ljubljani. Vsi jih hvalijo. Razen makaronov in špagetov izdeluje tovarna tudi razno rezanje in zakuhe za juho.

Novi Tarzan

V. del Tarzana je ravnokar izšel; naroča se v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg.

RAZGLAS

o sprejemu gojenk v kmetijsko-gospodinjstvo 1925 Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

S 1. oktobrom 1925 se otvori štirindvajseti letaj gospodinjstke šole, ki bo trajal 11 mesecev.

Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom cc. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopiju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

rouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično kuhanje, sivanje (ročno in strojno), pranje, likanje, živinoreja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Gojenke se vežbajo v gospodinj-skem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in bolno živino.

Tista, ki bo sprejeta v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje, razsvetljavo, to je sploh za vse 500 Din. rouk sam je brezplačen. Vsaka gojenka naj vzame s seboj v letaj po možnosti naslednje obleko in perilo: letaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, en par vrtnih čevljev, nekaj belin in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri strajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika. Nadalje perilo za posteljo: dva para rjuh in štiri prevleke za blazine, štiri brisače, štiri serviete in jedilni pribor (žlica, vilice, nož). Če ima katera več obleke, jo tudi lahko vzame s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo:

1. dovršiti 16. leto;
2. znati čitati, pisati in računati (zadnje šolsko izpričevalo);
3. predložiti zdravniško izpričevalo, da so zdrave;
4. navesti, kakšnega stanu so starši in kakšen je njih dosežani glavni poklic;
5. predložiti posestni list, potrjen po davčni oblasti;
6. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da zanje plačajo vse stroške šolanja;
7. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

S temi podatki in potrebnimi prilogami opremljene, lastnorodno pisane, nekolokovane prošnje za sprejem naj se vpošljejo

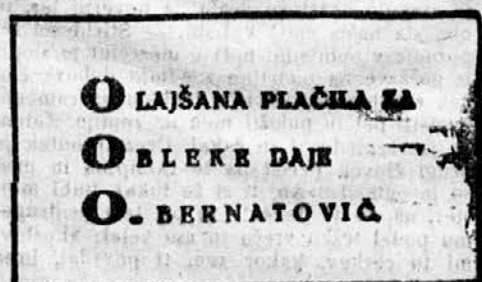
vsaj do 15. avgusta 1925 Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

Pri sprejemu deklet v gospodinjstvo šolo se bo oziralo po možnosti na prošilke iz vseh slovenskih pokrajin, opomniti pa je, da je število gojenk posebno z ozirom na namen gospodinjstke šole samé le omejeno.

V Ljubljani, dne 30. junija 1925.

Kmetijska družba za Slovenijo.

Lužiskosrbska legenda, poslovenil A. D.



Gospodarstvo.

Zaščita industrije.

V več prejšnjih številkah našega lista smo ožigosali nekaj glavnih krivičnih carinskih postopkov, ki naj bi zaščitili našo domačo industrijo. Čeprav se je o novi carinski tarifi govorilo že skoro dve leti, se vendar ni v stvari zaslusilo niti širših krogov producentov, ne konsumentov, temveč le nekaj posebej v posebnih ljubljenskih visokih in merodajnih krogov. In tako je prišlo do žalostnega dejstva, da mora plačevati naš narod težke milijone nepotrebnega gospodarskega davka budimpeštanskim židom in italijanskim trgovcem. V dokaz temu naj navedemo le par kričavih primerov, kot: zaščita carina na sladkor, mast itd., ki so nedvomno ene izmed prvih in neobhodnih življenjskih potrebščin. Kako zelo je prizadeto naše kmetijstvo, živo kažejo znatno povečane postavke za uvoz umetnih gnojil, katerih si pa vsled novih povišanih cen naši kmetovalci nikakor ne bodo mogli nabavljati, čeprav je jasno, da je brez njih vsak napredek in razvoj umnega in uspešnega kmetijstva sploh nemogoč.

Z ozirom na novo carinsko tarifo je priobčil pod gornjim naslovom beograjski »Trgovniški Glasnik« uvodnik, ki ga radi njegovih lepih misli priobčujemo v prevodu.

Nesporno dejstvo je, da je pri nas danih mnogo pogojev za razvoj domače industrije in da nam je domača industrija potrebna in koristna. Če bi ne imeli domačih tovarn, bi bili prisiljeni mnoge predmete, ki jih rabimo za vsakdanjo uporabo, uvažati iz inozemstva in bi dali s tem tujcem priliko, da z našim zasluzijo pri produkciji in prodaji teh predmetov in bi s tem plačali tujim producentom velik in nepotreben ekonomski davek. Nas vseh želja je torej, da se naša domača industrija čimbolj razvija v cilju dvigovanja splošnega blagostanja v prvi vrsti; poleg tega pa tudi iz političnih in obrambnih razlogov. In v kolikor se naša domača industrija nahaja šele v stadiju osnivanja in se le s težavo upira nadmočni tuji konkurenci, v toliko spoznavamo, da ji je treba pomagati in jo zaščititi z zaščitno carinsko tarifo, davčnimi olajšavami, prometnimi refakcijami itd. Samo po sebi je razumljivo, da je treba tovrstno pomoč in zaščito dajati industriji le v slučaju resnične potrebe, ko bi brez nje ne mogla obstati, pa tudi tedaj le začasno; samo za gotov čas, dokler si ne opomore in se ojači ter se ne postavi na lastne noge.

Popolnoma neosnovano pa je zahtevati, da uživa industrija, vsa in brez razlike, vselej in ob vsaki priliki, neke posebne privilegije in da se ji z raznimi zakoni omogočajo veliki zasluzki in dobički na račun ostalih slojev našega lastnega naroda. Vsi smo državljani ene in iste države, vsi imamo pravico, da nas država vse enako štiti in nam zagotovi vsake enake pogoje za delo in napredek. Država ne sme biti enim matični, drugim pa mačeha, temveč mora skrbeti za vse pridobitne kroge z enako materinsko ljubeznijo.

Bila bi neoprostljiva državniška napaka, če bi se podleglo vplivu posameznih vplivnih gospodarskih skupin, kot n. pr. veleindustrijalcev ter bi se jim dalo z visoko carino zaščito tudi tedaj, ko oni tudi brez te visoke carine lepo prosperirajo in zasluzijo. Visoka carina jim samo omogoča, da cene svojih produktov na domačih tržiščih še bolj zvišujejo in s tem povečujejo svoj zasluzek do nedovoljene višine. Domači konsumenti pa morajo plačati ta carinski pribitek brez vsakega stvarnega razloga in brez vsake stvarne potrebe. Tukaj in na ta način se zlorablja dobra volja naroda, ki skrbi, da magari z najtežjimi žrtvami dvigne svojo domačo industrijo. Zahtevajo se žrtve od najsiromašnejših slojev pod lažnjivimi pretekavami, pod lažnjivo masko, da morejo nekateri, ki so bližje moči in oblasti, izmzgavati iz naroda nove dobičke za sebe.

Tako postopanje ni v duhu demokratizma, ni v duhu socialne pravice. Med raznimi narodnimi sloji in med raznimi pridobitnimi krogi se ustvarja s tem nevarno rivalstvo, se seje strupena mržnja, nezaupanje, seme usodnih socialnih in političnih razdorov.

Mi tega nečemo. Mi nečemo, da je naša država osnovana na principu izsesavanja slabijših in popuščanja močnejšim. Mi hočemo pravo, veliko socialno pravico na vseh rti, ono globoko pravico, ki družijo deželo in mesta, po kateri je naš narod vedno vzdihoval in hrepenel.

Mi torej principijelno nismo proti zaščiti industrije, kakor tudi ne proti zaščiti obrti, niti proti zaščiti poljedelstva in sploh ne proti katerikoli vrsti zaščite domače produktivnosti, če je ta zaščita potrebna in racionalno opravičena. Toda vedno bomo kar najodločnejše proti vsem nepotrebnim pribitkom na narod in proti zlorabam zvenetih gesel. In magari, če so nam bili poedinci še tako blizu in dragi, vendar sta nam bila celokupni narod in celotna država in nam tudi vedno bosta dražja od vsega ostalega.

Gospodarski položaj Jugoslavije.

Vsa pozornost gospodarskih krogov je znatno obrnjena žetvi. Kakor poročajo iz Vojvodine, je nova žetev pšenice kvalitativno mnogo boljša nego v letu 1924. Računa se, da preostane 300—400 tisoč ton pšenice za izvoz, kar znaša ca. eno milijardo dinarjev. Na svetovnih tržiščih je vzbudilo dejstvo, da nastopi letos Rusija kot žitni izvoznik, veliko zadovoljstvo, kar se bo poznalo tudi pri cenah. V Ameriki cene skakejo, dočim so v Evropi prilično stabilne.

Koruze se bo iz Jugoslavije predvidoma izvozilo toliko kot v letu 1924. Zaloge, ostale od prejšnjega leta bodo znatno narastle. Za koruze je toplo vreme, ki je nastopilo v zadnjem času, zelo koristno.

Uvozna trgovina je zastala. Znižanje azijske

je spremenilo dosedanje stare kalkulacije in trgovci morajo stikati za novimi, kar zadržuje poslovanje.

V nasprotju z uvozniki pričakujejo izvozniki od znižanja azijske in izvoznih carinskih postavk znatno oživiljenje izvoza. Bilanca zunanje trgovine je postala še bolj aktivna. Pri lesni industriji prihaja zelo v poštev znižanje železniških tarif, ki ga je dovolil prometni minister do 1. septembra, ker se s tem forsira izvoz in imamo na razpolago zadosti vagonov.

Dobro bi bilo, ko bi prometno ministrstvo znizalo tarifyne postavke na zlato pariteto. Nove prometne tarifyne stopijo v življenje že v treh do štirih tednih.

Kar se tiče stabilizacije dinarja, bo pokazal prihodnji mesec, v koliko bo mogel finančni minister držati svojo obljubo, kajti vsako leto v avgustu se prične kurz dinarja dvigati in je samo vprašanje ali bo mogla Narodna banka vzdržati dinar stalno na bazi 9.

LJUBLJANSKA BORZA, dne 24. julija 1925.

Vrednote: 7% invest. posojilo iz l. 1921. den. 67.50; Celjska posojilnica den. 201, bl. 201; Ljubljanska kred. banka den. 225, bl. 240; Merkantilna banka den. 100, bl. 104; Prva hrvatska štedionica den. 808, bl. 815; Slavenska banka den. 68; Kreditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne den. 104, bl. 180; Trboveljska den. 345, bl. 355; Združene papirnice Vevče den. 100, bl. 109; »Nihag« bl. 43; Stavbna družba den. 165, bl. 180; 4½% zastavni listi Kranjske dež. banke den. 20; 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20.

Blago: Trami, monte, od 3/8—9/11, feo meja, 75 vag., den. 330, bl. 330; hrastove vozne deščice, 43 mm 2.65, 53 mm 2.85, 1. II., feo meja bl. 1375; bukova drva, 1 m dolž., suhe, cepan., feo naklad. postaja bl. 19; pšenica Hardwinter II., feo Postojna trs. bl. 400; pšenica bačka, feo naklad. postaja bl. 285; koruza slavonska, feo naklad. post. bl. 190; laneno seme, feo Ljubljana den. 500, bl. 550; otrobi pšenični, feo Ljubljana den. 185.

BORZE.

Zagreb, dne 24. julija 1925. Devize: Newyork ček 56.48—57.28, London izplačilo 275.3 do 278.3, Praga 168—170.4, Curih 1103 do 1113, Milan izplačilo 206.9—209.9, ček 206.5 do 209.5, Berlin 1347—1362, Dunaj 797—809. Curih, dne 24. julija: Beograd 9.05, Newyork 515, London 25.035, Pariz 24.30, Milan 18.80, Praga 15.25, Budimpešta 0.007235, Bukarešta 2.65, Sofija 3.75, Dunaj 72.55.

× Dobave. Vršile se bodo naslednje oферtalne licitacije: Dne 30. julija t. l. v pisarni Stalne vojne bolnice v Ljubljani glede dobave svinjske masti, riža, zdroba in krompirja. Dne 1. avgusta t. l. pri direkciji drž. železnice v Subotici glede dobave cina. — Dne 4. avgusta t. l. pri 40. pešpolku v Ljubljani glede dobave makaron, pšeničnega zdroba, ješprenjčka, fižola, riža, svinjske masti, olja in kisa. — Dne 10. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave telegrafsko-telefonskega materiala. Dne 14. avgusta t. l. pri direkciji drž. železnice v Subotici glede dobave mehaničnih in električnih strojev za električno centralo na postaji Subotica. Dne 17. avgusta t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave »amerikan«; pri direkciji drž. železnice v Zagrebu glede dobave aparatov za brzojavne, telefonske in signalne naprave; pri direkciji drž. železnice v Subotici glede dobave telegrafskega orodja; pri Komandi vojnega okruga v Otočcu glede dobave mesa za garnizijo Otočec; dne 18. avgusta t. l. pri Komandi mesta v Sisku glede dobave mesa za garnizijo Sisak; dne 20. avgusta t. l. pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki glede dobave mesa za garnizijo Banjaluka. — Predmetni oglasi so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Oddaja del. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. avgusta t. l. ponudbe za oddajo: 1. pleskanja mostovne konstrukcije mostu čez Savo pri Črnučah, 2. popravilo borovniškega viadukta in 3. voženj pri progovni sekciji Ljubljana gl. pr.

× Dobave. Odelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 6. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 5000 jermenov za pantalone. Vršile se bodo naslednje oферtalne licitacije: Dne 29. julija pri intendanturi Timočke divizijske oblasti v Zajčaru glede dobave ovsa in otrobov, dne 30. julija t. l. istotam glede dobave sena in dne 31. julija t. l. istotam glede dobave slame. — Dne 3. avgusta t. l. pri Artilerijski radionici v Ljubljani glede dobave raznega kovinskega materiala (jekla, osovini, pločevine, vijakov, bakrenih zakovic, posteljnih vzmeti itd.). — Dne 4. avgusta t. l. pri Artilerijski radionici v Ljubljani glede dobave nafte in strojnega olja za Diesel motorje. — Dne 5. avgusta t. l. pri Artilerijski radionici v Ljubljani glede dobave usnja. — Dne 14. avgusta t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 600.000 komadov vreč od jute; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave razne opeke ter glede dobave košar za premog. — Predmetni oglasi so v natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Odjemalcem premoga. Redno razpisni v jesenskem in zimskem četrtletju zelo občutno pomanjkanje vagonov. Glavni vzrok za to so velike potrebe na vagonih za prevoz živil in sladkorne pese. Ker se morajo za prevoz tega blaga dostavljati vagoni prvenstveno, se potrebam na vagonih za les in premog ne more v polni meri ugoditi. Zato se opozarjajo zlasti odjemalci premoga, v prvi vrsti industrije, da se naj kolikor je to mogoče že v poletnih mesecih založijo s premogom.

Pustolovec Strasnov nadaljuje.

FRANK MORA SVOJO DVOJNO IGRO PIS-MENO POTRDIITI.

Lažji del je bil urejen. Sedaj me je čakalo najtežje, in odkrito povedano: nisem imel veliko upanja, da pridem dr. Franku do živega. Dasi je imel slabo vest, je samo pazil na priliko, da se mi izvije.

Nisem vedel, kje stanuje dr. Frank. Zato sem se dal spremiti od dr. Pliveniča do hiše.

Stanovanje načelnika dr. Starčevičeve stranke je bilo knežje urejeno. Sprejel me je v biroju, kakršnega nima noben minister. Prijazno me je povabil, da sedem. Na steni je viselo vse polno lavorjevih vencev in trakov v hrvatskih narodnih barvah.

Ostentativno sem gledal okrog sebe: »Dragi doktor, kaj je to — ali ste junaški tenor?« »Ne, to so venci, ki sem jih dobil od pristave svoje stranke, od zagrebškega dijaštva.« »To so seveda samo dobri patrioti.«

»Da, se razume samoobsebi.« Dr. Frank, ki ni vedel, kaj naj pomeni nenavadni uvod, me je pogledal začudeno.

»Dragi doktor,« sem dejal ter se naslonil s hrbtom na stol in ga pogledal s porogljivim smehljajem, »ali se ne sramujete, če pogledate na steno?«

»Prosim?« »Dragi doktor, sedaj sva sama, bodiva popolnoma odkritosrčna.«

»Toda prosim, kaj hočete s tem reči? Vedno sem bil zvesto udan hrvatskemu narodu. Služil sem mu po svojih najboljših močeh. To dokazuje vsa moja preteklost in tudi moje sedanje delovanje.«

»Pustimo to. Kaj bi rekel hrvatski narod, če bi jaz sedajle javno zaklical: dr. Josef Frank je političen pustolovec.«

Dr. Frank je nakremžil obraz: »Dragi ministerialni svetnik, že zopet začenjate s tem.«

»Hm, saj moram tam začeti, kjer sva nehala dopolne, in to je bilo pri opazki, da ste političen pustolovec. Rekli ste, da to ni res. Sedaj sem prišel, da mi dokazete, da ni res.«

»Toda prosim, to dokazuje moja preteklost.«

»Vaša preteklost dokazuje, da ste slepar. Te vence mi hočete mogoče navajati kot dokaz. Venci in trakov naj imponirajo, komur hočejo, — meni ne.«

Odprl sem svojo aktovko ter izvlekel precej obširen kupček papirjev. Bila so seveda sama privatna pisma. Mednja pa sem potisnil akt, ki sem ga prinesel z Dunaja: poročilo dr. Franka Goluhovskemu. Listal sem v papirjih ter mu pomolil poročilo pod nos.

»Mene ne boste »limali«, dragi doktor. V najvišjih krogih je znano, kako je z Vami. Ali veste mogoče, dragi doktor, kaj pravi to-le poročilo?«

»Ne, toda rad bi vedel.«

»O, z veseljem Vam povem. Prav zato sem prišel z Dunaja sem, da Vam to pokažem. Ali poznate mogoče poročilo, ki ste ga poslali Goluhovskemu?«

Dr. Frank je prebledel. Umetni mir ga je zapustil, zajecjal je.

»No da, končno nisem storil s tem nič slabega.«

»Ne, nasprotno. Prav ljubeznivo je bilo od Vas, da ste nam pošiljali taka poročila. Mučno je samo, da ste storili isto z ogrsko vlado.« »To ni res. To so politične intrige.«

»Oprostite, dragi doktor, ako se mi boste skušali sedaj izvit, ter me preslepiti, bom izgubil res potrpežljivost. Ali Vam ta dokaz ne zadostuje?« sem zaklical grozeče ter vihtel akt okrog njegovega nosa.

Omehčal sem ga. Njegov pogled je postal negotov, obraz nervozen, glas potrt.

»No, kaj pa naj storim, tako je.«

»No torej, to je bilo težko izvleči iz Vas. Tako je, tako ne sme iti dalje. Vidite, vendar nisem prišel zastoj. Nočem Vas uničiti. Pa čemu tudi. Toda preprečiti hočem, da ne boste dalje sleparili. To je moj edini cilj. In, da se to ne bo moglo več goditi, sedite k pisalni mizi in pišite, kar Vam bom diktiral.«

GOIKOVA RUBRIKA.

Uredništvo »Narodnega dnevnika« mi je omogočilo, da dobim nekaj prostora v »Narodnem dnevniku« za dopisovanje. S tem mi je dana boljša prilika za izvrševanje naloge, ki sem si jo začel kot moj žilavski poklic, posebno radi tega, ker mi je navzile najtežjim naporom in najpožrtvovalnejšemu prizadevanju nemogoče priboriti si toliko sredstev, da bi mogel izdati posebno lastno glasilo v količkah primernih presledkih in večjem obsegu.

Tem potom ne bom morebiti mogel doseči vseh svojih že obstoječih interesentov, vendar mnogo njih bolj pogosto, kakor pa mi je to osebno mogoče in gotovo mi ta opora v tako uglednem in razširjenem listu, kakoršen je »Narodni dnevnik«, prav gotovo pripomore ne samo k pridobitvi mnogih novih članov, temveč mi bo tudi v splošnem močna in zanesljiva zaslomba v mojem izredno težavnem boju za obstanek.

Ko sem začel svoje delo, ki sem si ga doležil za življensko nalogo, sem trdil — vsaj tudi sam sebi —, da je vse moje prizadevanje namenjeno pripomoči k splošnemu blagostanju človeka — a potekla so mlada letih idealov polna leta — v dnevih pa, ko prehajam že med starce, gledam v roki gorjajočo, na katero je nekdo urezal povelje: »Neizprosen boj za obstanek tvoje družine!«

OGLAS.

Vsi lastniki čekovnih računov pri poštni hranilnici se opozarjajo, da skrbno čuvajo poslovne formularje za čekovni promet kakor tudi žige, katere eventualno uporabljajo poleg podpisov na teh formularjih, ker v slučaju kraje teh formularjev ali falzificiranja podpisov na njih poštna hranilnica ne odgovarja za zlorabe, ki bi nastale vsled tega. Kajti poštna hranilnica ni dolžna preiskovati

istinitosti podpisov na dotičnih formularjih, nego samo to, da so ti formularji izpolnjeni po predpisu, da so na nje udarjeni prijavljeni žigi in da stoji na njih podpisanih oseb, ki so za to pooblašene in prijavljene. Preiskovati podpisov poštne hranilnice ni niti dolžna niti ni v stanu, da bi se v to spuščala.

Povod za to objavo publiki so dala dejstva, da so organi posameznih društev, katerim je bilo poverjeno čuvanje poslovnih formularjev za čekovni promet in žigov, zagrešili falzifikate in zlorabe, potem pa so se hotela dotična društva v takih slučajih regreirati pri poštni hranilnici. Poštna hranilnica ne more odgovarjati za take zlorabe organov posameznih društev.

Za vsako nemarnost in eventualno škodo, ki nastane iz take nemarnosti, nosi polno odgovornost lastnik čekovnega računa, kateri poslovnim formularjem za čekovne račune in žigom ni posvetil potrebne pažnje.

Prosveta.

Skladatelj Emil Adamič je zložil osam lakih moških zborov na narodno besedilo iz Strekleve zbirke in jih je poklonil pevskemu društvu »Ljubljanski Zvon« ob njegovih dvajsetletnici. Zbirka izide v jeseni v založbi »Ljubljanskega Zvona«.

To in ono.

POKER.

Vprašanje: Če prideta gospod in dama, od katerih je vsak poročen z drugo osebo, o polnoči v hotel ter si dasta odkazati ono in lelo sobo ter ostaneta skupaj do osmih jutraj, — kaj sta delala? Odgovor: Igrala sta poker. To je ugotovil prav pred kratkim sodnijski sodnik v nekem rumunskem provinčalnem mestu. Torej nima nikdo pravice o tem dvomiti.

To je prišlo takole: Neki veleposestnik je prišel v mesto X., da bi uredil svoje trgovske zadeve. Zvečer je šel s svojo prijateljico v restavracijo, potem v kino, in končno v hotel. Ob osmih jutraj je potkal nekdo na vrata, in predno je mogel veleposestnik izpregovoriti besedico, je prikraval v sobo neki kmet, ki je imel urediti z »gospodom« neko trgovsko zadevo. Veleposestnika je stalo precej truda, predno je spravil kmeta, ki je bil sprito prisotnosti precej pomanjkljivo oblečene dame precej zmešan in, predno je uredil z njim svojo trgovsko zadevo.

Veleposestnik živi od svoje zakonske polovice ločeno. To je kmet vedel in ni imel bolj nujnega opravka, kakor, da je šel k »gospodu« ter ji povedal, kaj je videl. Gospa si je mislila: »Aha! sedaj se pa imam! Šla je in tožila je prijateljico svojega moža zaradi zakonolomstva.«

Pri obravnavi je bil zaslišan najprej kmet kot prič. Kaj da je videl? Moj Bog, drugega nič, kakor da je bila dama prav malo oblečena. No, kaj zato? Če ni videl ničesar drugega! Ne. Pa saj to vendar zadostuje. Prepričan, da to zadostuje, je šel torej k tožitelji, ter ji stvar povedal.

Nato je bil zaslišan veleposestnik kot prič. Tale kmet je to in to povedal. Kaj pravi k temu? Nič. Torej, potem je res, kar trdi kmet. Do gotove meje — gotovo. Kaj se pravi: do gotove meje? Njegove konkluzije so nepravilne. Kaj sta torej delala a gospe v sobi? Od 12. ponoči do 8. jutraj? Moj Bog, nič posebnega: »Malo sva poker igrala.«

Poker! — tako, tako, poker! In tako se je bilo treba dami sleči? Da, da, bilo je pač strašno vroče... Znano mu je, je menil sodnik, medtem ko je zbral vso svojo sodnijsko resnost, ki se je pričela močno majati — znano mu je vendar, da stoji kot prič pred sodiščem. Gotovo mu je znano, je izjavil veleposestnik, popolnoma se zaveda resnosti situacije.

In pri tem je ostalo: Sodnik je ugotovil, da sta igrala obtoženka in prič od 12. ponoči do 8. jutraj poker, ter je obtoženko oprostil. Razburjeno je protestirala tožiteljica, toda sodnik jo je poučil, da se ji dokaz ni posrečil. Prihodnjik mora priti a boljšimi dokazi. In na to sedaj žaka.

ZDRAVILA ZA ANATOLEA FRANCEA.

Is življenja velikega pesnika se pripoveduje še vedno mnogo veselih in resnih anekdot, med drugim tudi sledeča: Med najbolj intimne prijatelje Franceove hiše je spadal neki zdravnik. Nekega večera, ko je bil zopet povabljen v goste, so ga poklicali nenadoma k nekemu pacientu, ki je daleč stanoval. Poslal je, da se ne bi zdel neuljuden, k Franceu šla s pisemcem, v katerem je stvar kratko sporočil ter se opravičil. Bodisi, da je bilo pismo, kakor je naravno, pisano v veliki naglici, bodisi, da je bila prijateljeva pisava, kakor se pri zdravniki večkrat zgodi, podobna hieroglifom — France ni mogel uganiti vsebine. Toda prišla mu je genialna misel. Nemudoma se je podal k lekarnarju kot pravi inšanel za raztolmačenje skrivnostnega zdravnikovega rokopa. Lekarnar je pogledal listek, ingnil za trenutek v sosedni lokal ter se vrnil... s skrbno zamašeno in etiketirano stekleničico, ki je imela napis: »Za gospoda Anatolea Francea. 2 kavini žlički pred kosilom. Pred vporabo treba dobro stresiti. Cena 4 franke.« Tako sem obstrmel, je pripovedoval pesnik, »da sem vzel, ne da bi črnil besedico, klobuk, plačal in odšel.«

»Ali že veš, da se je Milkina zaroka razdrla?« »Ne — zakaj pa?« »Zenin ji je poslal pesem, ki je imela naslov: »Ko sva bila mlada.«

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.

Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander. Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Vedno bolj se oddaljujejo od poletja, pokrajina izgleda, kakor da so sredi zime, le da kak topel veter staja ves sneg, kar se tudi v Evropi večkrat zgodi. Po oblačih sodeč mnogokrat ne vedo, ali bo deževalo ali snežilo, navadno pada potem ledena toča.

Georg poskrbi, da ustrelji Leonor mošusovega vola; v tem času nima njegovo meso še zopernega okusa, še celo prav izvrstno je in v sušilnico dajo deset centov; sedaj imajo toliko provijanta, da bi prišli, po teoretiškem računu, lahko do Kine.

Vso noč hodi Leonor ob krmilu in zjutraj šele leže spat. Solnce vendar enkrat sije in ravne tundre izgledajo še precej prijazne. Vadeti je, da se tudi tu že pričenja pomlad; med travo rastejo krasne cvetice, ki jih pred eno uro še ni bilo.

Okrog poldne se prebudi Leonor; nekdo je potrkal na njena vrata.

»Ah, blagovolite oprostiti, da vas motim v najboljšem smrcanju; ampak stvar postaja kočljiva — pogledajte skozi okno!«

Leonor pogleda — si mane oči — a misli, da sanja.

Halo! Vse belo, sneg je že pol metra visok in še vedno sneži.

Adam razloži na svoj način, da je snežilo neprenehoma šest ur, a še vse drugače, kot sedaj, zdaj že ponehava. Toda tam iz daljave se približuje že zopet nek čuden oblak.

Nenadoma prične briti še silen veter in nastane snežni vihar, kakršnega Leonor še ni videla, čeprav je podobnih tudi na vzhodni obali Amerike došli.

Videti ni popolnoma nič. Mraz sicer ni, a to je za Maksimusa še slabše.

Cetudi razširijo kolesa tako, da je spodnja ploskev podobna valju, se pomikajo le počasi naprej. Razvijejo 300 konjskih sil, a kmalu avto ne more dalje

in slednjič ga ustavijo sami. Vode bi lahko segreli, a to bi bil le smešen poizkus v boju s tem elementom. Sneži in sneži, dokler ne vidijo več, če še sneži. Maksimusa je v snegu popolnoma zakopan.

»Kaj, če ostanemo tu zasneženi!« šepeta Leonor. »Ne, to pa vendar ne,« tolaži Adam, »julija se prav gotovo staja in saj imamo še deset centov mesa in jaz en cent tobaka.«

Georg ve boljše tolažbo. On si je bil tako uredil, da je bil na tem potu v juniju in juliju, zato pa je mnogo prezebal oktobra v Sibiriji: Res avto se je podal nekoliko prezgodaj na pot, ali pa je prehitro vozil, tu je treba računati še vedno z zimsko temperaturo, a dolgo to neprosto voljno jetništvo ne bo trpelo, pomlad je vendar že preblizu.

»Boljše je, da smo zakopani tu nekaj časa, kakor, da pridemo prezgodaj višje na sever, kjer je zdaj še popolnoma zima.«

Uredili so se za zimo, ne vedoč, koliko časa bo ista še trpela. Toplih oblek so imeli, a kožuhov za pravo zimo ne, na to ni mislila niti Leonor niti njen oče, menila sta, da Maksimusa s svojo hitrostjo ni odvisen od temperatur.

Kurijo na ta način, da puste električni štedilnik odprt. Tedaj je v avtu kmalu prav prijetno toplo, čeprav kaže toplomer le pet Celzijevih stopinj. To je pojav, ki ga vidimo povsod v severnih krajih. V snežnih kočah, ki jih imajo Eskimi, je navadno ena stopinja nad ničlo, a vsi potniki zatrjujejo, da jih ni nikdar zeblo v teh snežnih brlogih.

Od časa do časa poizkusijo, če bi mogli spraviti avto v tek — a vse zaman. Še 600 konjskih sil ga niti ne premakne.

Ali še vedno sneži? Ob začetku snežnega viharja so potegnili oklopne plošče navzgor, in pred okroglimi linicami leži gost sneg.

Tedaj hočejo spustiti oklopne plošče — a mehanizem ne deluje. Pravtako ne morejo odpreti nobenih vrat, ki se odpirajo tudi na not. Segrejejo tedaj velike volnene prte na elektriški peči in jih drže na vrata,

potem segrevajo ključavnice in oboje — a vse zaman, nobenih vrat ni moč odpreti.

Pa ne morda, da bi bil zunaj tak silen mraz. Niš stopinj zadostuje, da so vsi njihovi poizkusi, da bi odvajali sneg od vrat, brezuspešni. Pač se taja sneg, a se takoj zopet izpremeni v led. Seveda, te pojele njene aluminijске plošče so zelo slab prevodnik toplote in potem vsa konstrukcija vrat sploh! Če so hoteli sneg odvajati, bi jih morali segrevati istočasno na več krajih, to pa ni mogoče, in ko odvajajo en zapah, je drugi že zopet primrznjen. Iznajditelj je pač preudaril najrazličnejše zapreke, le na to ni mislil, da bi mogel avto zamrzniti.

Sedanji avtovi stanovalci pač takoj vedo, da bo gosti sneg pridržal Maksimusa nekaj ur ali celo nekaj dni; mislili pa niso na to, da oni ne bodo mogli ven. Upali so, da se bodo z lahkoto izkopali iz snežne plasti. Sedaj pa ne morejo odpreti nobenih vrat.

To je kanadski sneg, ta je res od vruga, takega pri nas doma ni,« reče Adam, in si oprezno natlači nos, potem pa začne kazati svoje fizikalne znanosti. Strokovno razlaga, zakaj stajani sneg takoj zopet zmrzne, govori o toplotnih kalorijah in razteznih koeficientih, svojo teorijo tolmači z neskončno dolgimi števili, kubičnimi koreni ter drugimi računskimi načini višje matematike, dokler mu ne reče Leonor, ki je dobro podkovana o teh stvareh, naj vendar neha, ker vse to ne bo odprlo niti enih vrat.

Le okrogla okenska strelue linice, ki merijo komaj pet centimetrov v premeru in ki so iz debelega stekla, s pomočjo toplih krp so odvajali in odprli. Če bi se jim tudi to ne bilo posrečilo, bi bili morali kmalu vsi umreti.

»Zrak je pa že zelo težak, komaj še diham,« se oglasi prvi Georg.

»Ze čutite? No, kisika nam ne bo zmanjkalo. Proizvajamo ga lahko kolikor hočemo, a preden storimo to, poizkusimo še nekaj drugega.«

(Dalje prihodnjic.)

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIČJSKI BUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.
Naslov brzojavkam: Telefon Interurban
„GROM“. Štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje
in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E.
za ekspresne pošiljke.

GAMAUFVOVO umetno gnojilo za cvetlice

Je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno
bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve.
Cena zavojčku Din 3.—. Razpošilja društvo:

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Baic, Urbanič, Kanc.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda
50 par.

Znanje želi

mlad simpatičen gospod z istotako
gospodično v svrhu skupnih izletov.
Ponudbe na upravo pod »Upanje«.

Kontoristinja

z večletno prakso, večja vseh pi-
sarniških del išče mesta, najraje na
deželi. Ponudbe na upravo lista pod
»Zanesljiva moč«.

Oglase

za vse liste naše kraljevine spre-
jema po originalni ceni. Biro »Re-
klamac, Beograd, Knes Mihajlova
ulica 11, telefon 2639.

Pisarniško sobo

v priložju oddaja z avgustom Pokoj-
niški zavod za nameščenice v Ljub-
ljani, Aleksandrova cesta.

Motorno kolo

se proda po nizki ceni. Ogleda se
od 1. do 3. ure, Poljanska cesta 47.

5.000 Din

posojila nujno iščem do 1. avgusta
t. l. proti popolni zemljeknjižni var-
ščini in najvišjim obrestim — da
plačam zahtevo finančne prokura-
ture in se rešim s tem neznosnih
neprijetnosti, ki se vežejo s to za-
devo že čez pet let. — Globočnik
Gojk, Kranj.

Potne vizume

od strani konzulatov v Beogradu pre-
skrbuje najhitreje za zelo nizek
honorar Biro »Reklamac, Beograd,
št. 2639. Po pošti poslani potni listi
se takoj vidirajo in se vrnejo pri-
poročeno z doplačilom stroškov.

Kolesa in šivalne

stroje kupujte edino le pri

Josip Petelinc-u

znamke

Gritzner, Phönix in Adler
ter posamezne dele za kolesa in
stroje, pneumatike, igle Lamerr.
Ljubljana, blizu Prešernovega
spomenika. Pouk v vezenju je
brezplačen.

Na veliko! Na malo!

Kurja očesa



Najbolje sredstvo
proti kurjin očesom
Zaščitni znak
Skladišče v lekarnah ali drogerijah nara-
nost iz tvornice in glavnega skladišča.
M. HRNJAK, lekarnar, Sisak.

Kupujte samo pri

JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA

otroške majce, damske
nogavice, kopalne hlače, kravate,
naramnice, galanterijo, dišeča
mila, palice, nahrbtnike,
najnižja cena na veliko
in malo
blizu Prešernovega spomenika
ob vodi.

Ajda

lepo semensko blago in inkarnat
deteljo nudi najceneje Sever &
Komp., Ljubljana.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. z o. z. v Ljubljani

MESTNI TRG ŠT. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter
jih obrestuje najugodnejše.

VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, porošlva
in proti zastavitvi.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz
vinskega kisa.

➡ Zahtevajte ponudbo! ➡

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta štev. 1a, II. nadstropje.

MODNI SALON

MINKA HORVAT, Ljubljana

STARI TRG ŠTEV. 21

ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliške
slamnice in klobuke. — Žalni klobuki vedno v zalogi
Popravila se sprejemajo.

- - Naročajte in razširjajte „Narodni Dnevnik“! - -

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časo-
pise, lepake, brošure, posetnice in razglednice.
Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge
uredne tiskovine. Lastna knjižgoveznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552